

Handelingen 18-¹²⁻¹³⁻¹⁴⁻¹⁵⁻¹⁶⁻¹⁷19-20-21-22-23

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1990-1991

Vergaderingen van december 1990

ACTIEPLAN TER BESTRIJDING VAN DE STRUCTURELE WERKLOOSHEID

BENOEMING VAN DE GRIFFIER

BESTUURLIJK BELEID

HULDE AAN DE SCHEIDENDE GRIFFIER

MIDDELENBEGROTING 1991

NEDERLANDSTALIG OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK

PROGRAMMADECREET

UITGAVENBEGROTING 1991

Inhoud

Nr. 12 Vrijdag 7 december 1990 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 307

Werkgroep Migranten
Samenstelling, blz. 307

Ontwerp van decreet betreffende het bestuurlijk beleid
– 395 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Errata) tot 12

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 307

Sprekers : Minister L. Van den Bossche, de heren A. Denys, J. Geysels

Artikelsgewijze bespreking, blz. 317
Sprekers : de heer A. Denys, Minister L. Van den Bossche, Minister T. Kelchtermans, de heren J. Geysels, G. Verhaegen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 339

Nr. 13 Vrijdag 7 december 1990 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 341

Ontwerp van decreet betreffende het bestuurlijk beleid
– 395 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Errata) tot 12

Artikelsgewijze bespreking (Voortzetting), blz. 341

Sprekers : de heren J. Geysels, A. Denys, Minister T. Kelchtermans, Minister L. Van den Bossche

Voorstel van resolutie van de heer M. Olivier c.s. betreffende een samenwerkingsakkoord voor een actieplan ter bestrijding van de structurele werkloosheid
– 253 (1988/1989) – Nrs. 1 tot 6

Bespreking, blz. 352

Sprekers : de heren J. De Roo, D. Van Mechelen, I. Egelmeers, J. Geysels, L. Dierickx, A. Denys, M. Olivier

Motie van orde

Persoonlijk feit, blz. 359

Sprekers : de heren A. Denys, M. Olivier

Voorstel van resolutie van de heer M. Olivier c.s. betreffende een samenwerkingsakkoord voor een actieplan ter bestrijding van de structurele werkloosheid
– 253 (1988/1989) – Nrs. 1 tot 6

Bespreking (Voortzetting), blz. 360

Spreker : de heer D. Van Mechelen

Omslag 2

Ontwerp van decreet betreffende het bestuurlijk beleid
– 395 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Errata) tot 12

Aangehouden stemmingen, blz. 360

Sprekers : de heren R. Van Rompaey, A. Denys, Minister J. Lenssens

Hoofdelijke stemming, blz. 371

Sprekers : de heren L. Hancké, J. Geysels, A. Denys, R. Van Hooland, G. Verhaegen

Voorstel van resolutie van de heer M. Olivier c.s. betreffende een samenwerkingsakkoord voor een actieplan ter bestrijding van de structurele werkloosheid
– 253 (1988/1989) – Nrs. 1 tot 6

Hoofdelijke stemming, blz. 375

Regeling van de werkzaamheden, blz. 375

Nr. 14 Maandag 10 december 1990 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 377

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 (+ Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking, blz. 377

Sprekers : mevrouw A. Duroi-Vanhelmont, verslaggever, de heer A. Denys, verslaggever, de heer G. Verhaegen, Minister G. Geens, de heren P. Za;Ec;Tbergen, E. Van Rompuy,

Regeling van de werkzaamheden, blz. 397

Nr. 15 Maandag 10 december 1990 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 399

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991
– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 399

Sprekers : de heren W. De Vlieghere, A. Denys, Minister G. Geens, de heren E. Van Rompuy, P. Van Grembergen, J. Pede, J. Loones, J. Vandermarliere, R. Daems

Mededeling van de Voorzitter, blz. 418

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Buitenlandse en Externe aangelegenheden, blz. 418

Sprekers : de heer J. De Bremaeker, verslaggever, de heren A. Kempinaire, W. Luyten, Minister G. Geens, de heren A. Denys, G. Janzegers, G. Verhaegen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 429

Nr. 16 Dinsdag 11 december 1990
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 431

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991
– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs en vorming, blz. 431

Sprekers : mevrouw A. Leysen, verslaggever, mevrouw M. Panneels-Van Baelen, verslaggever, de heren C. Moors, E. Beysen, Minister D. Coens, de heren A. Denys, M. Van Peel, W. Seeuws, E. Van Rompuy, L. Vanhorenbeek. Minister R. De Wulf, de heren G. Janzegers, G. Annemans; R. Deswaene, mevrouw N. Maes

Regeling van de werkzaamheden, blz. 458

Nr. 17 Dinsdag 11 december 1990
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 459

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs en vorming (Voortzetting), blz. 459

Sprekers : de heren A. Schellens, F. Sarens, R. Garcia, Jos Bosmans, J. Verheyden, mevrouw M. De Meyer, Minister D. Coens, de heren E. Beysen, L. Vanhorenbeek, Minister R. De Wulf, de heer A. Denys

Media, blz. 471

Sprekers : de heren E. Van Rompuy, A. Denys, Minister P. Dewael, de heren A. De Beul, D. Van Mechelen, P. Chevalier, H. Van Dienderen, H. Van Rompaey

Cultuur, blz. 486

Sprekers : de heer F. Bosmans, verslaggever, de heer M. Van Peel, verslaggever, Minister P. Dewael, de heren P. Berben, W. Seeuws, J. Geysels, H. Van Rompaey, A. De Beul, L. Peeters, W. Luyten, M. Desutter, H. Lauwers, W. Content, A. Denys

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk

– 407 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking, blz. 509

Sprekers : de heer M. Van Peel, verslaggever, de heren G. Verhaegen, W. Seeuws, A. De Beul, J. Geysels, Minister P. Dewael

Regeling van de werkzaamheden, blz. 513

Nr. 18 Woensdag 12 december 1990
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 515

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, blz. 515

Sprekers : de heer R. Vanlerberghe, verslaggever, de heer M. Van Peel, Minister L. Van den Bossche, de heren M. Vanhoutte, H. De Loor, A. Denys, L. Vanhorenbeek, L. Peeters, J. Pede, E. Van Vaerenbergh, R. Van Hoolland

Regeling van de werkzaamheden, blz. 537

Nr. 19 Woensdag 12 december 1990
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 539

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Welzijn en gezondheid, blz. 539

Sprekers : de heer A. Deneir, verslaggever, mevrouw A. Duroi-Vanhelmont, verslaggever, Minister J. Lenssens, de heren J. Van Hecke, J. Devolder, A. Denys, J. Van der Sande,

W. Peeters, F. Dewinter, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heren H. Lauwers, W. Seeuws, F. Dielens, L. Hancké, Minister H. Weckx

Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting, blz. 570

Sprekers : de heer J. Van Eetvelt, verslaggever, de heren F. Vreven, H. De Loor, P. Vangansbeke, J. De Seranno, J. Timmermans, R. Van Rompaey, mevrouw F. Brepoels, de heer M. Olivier, Minister L. Waltmiel

Regeling van de werkzaamheden, blz. 587

Nr. 20 Donderdag 13 december 1990
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 589

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991
– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 589

Openbare Werken en Verkeer, blz. 589

Motie van orde

Coördinatie van de werkzaamheden van de Vlaamse Raad met deze van de Kamer, blz. 589

Spreker : de heer H. De Croo

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)

– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Biilanen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 589

Openbare Werken en Verkeer (Voortzetting), blz. 590

Sprekers : de heer H. De Croo, de heer M. Didden, verslaggever, de heer T. Van Parys, verslaggever, de heer J. Ansoms, Minister J. Sauwens, de heren A. Schellens, H. Van Dierden, P. Van Grembergen, P. Dummez, A. Denys, W. Content, H. Candries, R. Van Hooland, W. Verreycken, J. De Seranno

Regeling van de werkzaamheden, blz. 616

Nr. 21 Donderdag 13 december 1990
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 617

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Economie, Energie en Tewerkstelling, blz. 617

Sprekers : de heer J. De Roo, verslaggever, de heer I. Egelmeers, verslaggever, de heren C. Lisabeth, L. Bril, P. Vangansbeke, J. Laverge, mevrouw M.-P. Kestelijn-Sierens, mevrouw M. De Meyer, de heren H. Candries, A. Denys, F. Dielens, Mi-

nister N. De Batselier, Minister R. De Wulf

Regeling van de werkzaamheden, blz. 643

Nr. 22 Vrijdag 14 december 1990
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 645

Samenstelling van een Commissie

Wijzigingen onder de plaatsvervangende leden, blz. 645

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991
– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

– 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
– 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
– 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
– 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

– 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en Natuurbehoud, blz. 645

Sprekers : de heer J. Dufaux, verslaggever, de heer C. Lisabeth, verslaggever, de heren Jos Bosmans, Jozef Bosmans, J. Timmermans, Minister T. Kelchtermans, de heren J. Cuyvers, R. Van Hooland, W. Verreycken, E. Gryp, J. Caudron, E. Van Vaerenbergh, M. Capoen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 670

Nr. 23 Vrijdag 14 december 1990
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 671

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 671

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 671

Beleidsbrief

Indiening en verwijzing, blz. 671

Verslag van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 671

Verslagen

Indiening, blz. 672

Verzoekschrift

Indiening en verwijzing, blz. 673

Opmerking van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 673

Kennisgeving van het Arbitragehof

Indiening, blz. 673

Schriftelijke vragen (Regl. art. 74)

Indiening, blz. 674

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

Leefmilieu en Natuurbehoud (Voortzetting), *blz. 674

Sprekers : Minister T. Kelchtermans, de heren J. Geysels, A. Denys, E. Gryp, mevrouw N. Maes

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 681

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse

Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 682

Sprekers : de heren A. Denys, J. Geysels, Minister G. Geens, de heren J. De Seranno, R. Daems, G. Janzegers, mevrouw N. Maes

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Artikelsgewijze bespreking, blz. 711

Sprekers : de heer A. Denys, Minister G. Geens, de heren A. Deneir, R. Daems

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk

- 407 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 3

Artikelsgewijze bespreking, blz. 749

Hulde aan de scheidende Griffier, blz. 750

Benoeming van de Griffier, blz. 752

Mededeling van de Voorzitter

Commissie belast met het onderzoek over het gewestplan Halle-Vilvoorde-Asse, blz. 753

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 7 (1989-1990) – Nrs. 1 tot 4
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Hoofdelijke stemming, blz. 753

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar

- 6 (1989-1990) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 8 (1989-1990) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 + Addenda) en 8 tot 13
- 13 (1989-1990) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 15 (1990-1991) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Aangehouden stemmings, blz. 754

Sprekers : de heren G. Janzegers, R. Daems

Hoofdelijke stemming, blz. 762

Sprekers : de heren A. Denys, J. Geysels, G. Annemans

Voorstel van motie van overeenstemming
Hoofdelijke stemming, blz. 765

Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 19

Aangehouden stemmings, blz. 766

Spreker : de heer R. Daems

Hoofdelijke stemming, blz. 771

Samenstelling van een Commissie

Wijziging onder de vaste leden, blz. 772

Ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 19 juni 1978 betreffende het Nederlandstalige openbare bibliotheekwerk

- 407 (1990-1991) – Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 772

Regeling van de werkzaamheden, blz. 773

Bijlage 1

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991. Tabel, blz. 777

Bijlage II

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991. Tabel, blz. 785

Bijlage III

Vraag om uitleg

Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

Vraag om uitleg van mevrouw F. Brepoels aan de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de jacht in het Schulensbroek, blz. 824

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

- *De vergadering wordt geopend om 14.00 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

C. Marchand, M. Schoeters, H. Suykerbuyk, W. Van Durme ; gezondheidsredenen.

E. Baldewijns, J. Geysels, N. Maes ; buitenslands.

O. Lefeber, W. Seeuws ; ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 7 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 4

- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)

- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 8 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 (+ Addenda) en 8 tot 13

- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)

- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) - Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

De Voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat.

De heer De Vlieghe heeft het woord, in afwachting van de aankomst van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve.

De heer W. De Vlieghe (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, of misschien moet ik voortaan zeggen kameraad-voorzitter van de Vlaamse Executieve, collega's, het is de derde keer dat ik in deze Raad de bespreking van de Vlaamse begroting meemaak. Telkens hebben wij daarover kritische geluiden laten horen. Dit is misschien niet te verwonderen, wij zijn immers een oppositie-partij, en wellicht zijn wij geroepen om meestal deel uit te maken van de minderheid. Wij zien

ons verplicht nogmaals een aantal opmerkingen te formuleren over deze begroting.

Ik begin met de mooie Vlaamse slogan : Wat wij zelf doen, doen wij beter. Wij hebben daar al enkele keren op gehamerd en moeten dat telkens opnieuw doen. Vaak blijkt dat niet het geval te zijn. Wij stellen voortdurend vast dat de Vlaamse Raad en de Vlaamse Regering de Belgische ziekte hebben overgenomen en soms nog een beetje erger hebben gemaakt. Ik denk bijvoorbeeld aan de verzuiling, de politisering van de administratie, de wildgroei van de kabinetten en aan het onorthodox begrotingsbeleid zoals debudgettering waarover vanmorgen reeds werd gesproken. Wij hebben hier te maken met een beleid waarbij inzake begroting een politiek op korte termijn wordt gevoerd, die bovendien nog slecht geïnspireerd is. Onze kritiek op uw begroting is zowel van technische als van inhoudelijke aard.

Op het technische vlak zal ik het vooral hebben over de manier waarop de programma's zijn verdeeld en over de debudgettering. Inhoudelijk gezien zal ik iets meer uitweiden over de rol van de kabinetten en over het tekortschieten op een aantal zeer belangrijke punten in uw beleidsvoering.

Ik begin met onze kritiek op de programmaverdeling. Het Rekenhof heeft er reeds op gewezen dat er helemaal geen programmaverdeling is en zeker geen verbetering vergeleken met vorig jaar. Vorig jaar konden wij

De Vlieghere

dit nog min of meer begrijpen omdat wij ons toen naar aanleiding van de staats hervorming in een overgangsfase bevonden. Dit jaar was de enige uitvlucht dat de begrotingsfondsen moesten worden weggewerkt. Ik onderschat de technische moeilijkheden niet die daarmee gepaard gaan maar die maakten het niet onmogelijk de programma's zelf bij te werken. Ik zie het al gebeuren : de plooi is gestreken voor de toekomst. In de gevestigde sporen blijven rijden is altijd gemakkelijker dan nieuwe sporen te trekken.

Nochtans betekent een programmabegroting dat wij onze optiek en onze manier van politiek voeren opnieuw onder ogen moeten nemen. Een programma impliceert doelstellingen en de daarvoor noodzakelijke middelen. Een programma impliceert ook dat men de resultaten meet van de inzet van de middelen en dat men het programma bijstuurt. Deze elementen ontbreken totaal in de toelichting bij de begroting.

Hier wil ik even teruggrijpen naar de voorbereidende bespreking van de nieuwe begrotingswet, die wij voerden met de Senatoren, en naar de bedenkingen van Senator Van Hooland. De heer Van Hooland is manager van beroep. Hij is professor in management.

De heer A. Denys : Overheidsmanagement.

De heer W. De Vlieghere : Overheid en management zijn niet totaal het tegenovergestelde. Sommigen denken dat management alleen maar mogelijk is in de privé-sector maar ikzelf heb cursus gevolgd in overheidsmanagement en heb toch één en ander geleerd dat kan worden gebruikt in de administratie. Ik raad iedereen die te maken heeft met administratie aan om die wetenschap te bestuderen. Zelfs zonder privatisering kunnen er in de administratie wonderlijke resultaten worden bereikt.

De heer Van Hooland wees er in het debat over de nieuwe begrotingswet-

geving op, dat de mentaliteit, die noodzakelijk is om aan programmapolitiek te doen, nog onbestaande is. Hij heeft gelijk. Voor hem was dit een reden om maar niet met programmabegrotingen te werken maar dit is volgens mij een foutieve redenering. De wetgeving maakt programmabegrotingen nu mogelijk. De Vlaamse Executieve maakt er echter minder werk van dan de nationale overheid.

Wat voorligt, is helemaal geen programmabegroting. Er is één organisatie-afdeling en er zijn een tachtigtal secties die weliswaar programma's worden genoemd.

Het Rekenhof wijst erop dat in de Vlaamse uitgavenbegroting het aantal programma's sterk is verminderd in vergelijking met het verantwoordingsprogramma van de vorige nationale begroting. Algemeen kan worden gesteld dat het aantal programma's te gering is, met andere woorden, dat het enveloppeniveau te hoog is. De nieuwe decretale specialiteitsgraad beantwoordt niet aan het door de budgettaire hervorming beoogde concept van programma. Verfijning daarvan is wenselijk.

Het Rekenhof gaat ook in op enkele details. Zonder de minste inspanning zouden programma's kunnen worden gedistilleerd uit de begrotingsgegevens maar dat is niet gebeurd. De programma's zijn in deze begroting verspreid over verschillende secties.

De fundamentele reden hiervoor is dat er geen duidelijke doelstellingen zijn. Het hoger onderwijs bijvoorbeeld kan men onmogelijk een programma noemen. Als men het hoger onderwijs in een programmastructuur wil gieten moet men allereerst weten wat men wil bereiken met het hoger onderwijs. Toch is het in deze begroting mogelijk om details in te schrijven, want, wat de kabinetten betreft, stel ik vast dat ze alle elf afzonderlijk vermeld zijn als programma. Is dit misschien omdat de leden elkaar wantrouwen en ze elk absoluut zeker willen zijn van hun deel ?

De administratie wordt nochtans als een geheel beschouwd want er is

maar één enkele begrotingspost die het geheel van de administratieve uitgaven weergeeft. Waarom is dit niet mogelijk voor de kabinetten ?

Minister G. Geens : Mag ik u even onderbreken ?

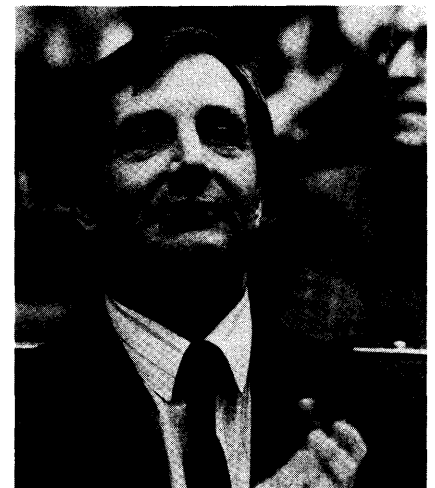
De heer W. De Vlieghere : Ja, kameraad Voorzitter.

Minister G. Geens : Per Minister is er een programma. Dat is niet ingegeven door wederzijds wantrouwen want daar is geen basis voor.

De uitgaven van de kabinetten stoeien op vier posten.

Ten eerste, de lonen en wedden worden overeenkomstig de bestaande regelen toegepast voor de leden van de kabinetten. Het aantal leden is strict bepaald. Er worden wel uitzonderingen toegekend maar dat is mijn verantwoordelijkheid. Ik kan me in dit verband echter ten allen tijde verdedigen.

Ten tweede, de onkosten voor in-

Volksunie-fractieleider P. Van Grembergen hield naar aanleiding van de algemene bespreking van de begroting 1991 een pleidooi voor de uitvoering van de derde fase van de staats hervorming

Geens

huurname van gebouwen, wat blijkt uit facturen.

Ten derde, de werkingsuitgaven zijn forfaitair bepaald op 190.000 frank per kabinetslid. Dat cijfer ligt al vele jaren vast en is niet onderhevig aan indexering of verhoging. Het is een gewone vermenigvuldiging van het aantal leden van het kabinet met 190.000. Daarmee moeten de Ministers het doen.

Ten vierde, de kapitaalsuitgaven, die ontstaan ingevolge het vernieuwen van bijvoorbeeld het wagenpark.

Er is geen reden tot argwaan of wantrouwen. De indeling gebeurt alleen om duidelijkheid en klaarheid te brengen, te meer omdat dit alles moet worden vergeleken met alle andere Regeringen in ons land.

De heer W. De Vlieghe : Ik heb er geen twijfel over dat die uitgaven overeenkomstig het boekje gebeuren, maar ik twijfel wel aan de wijsheid van dat boekje. De politieke efficiëntie van de kabinetten, en in het algemeen de manier waarop in ons land aan politiek wordt gedaan, is niet groot. Dat het aantal Ministers te groot is geldt nog meer voor de Vlaamse Executieve, dan voor de nationale Regering.

Iedereen weet hoe de Executieve, en het aantal Ministers dat er deel van uitmaakt, tot stand is gekomen. Niemand durft beweren dat we elf Ministers nodig hebben omdat er zoveel werk is. In feite hebben de meeste Ministers slechts één administratie onder hun bevoegdheid die bestaat uit één directoraat-generaal en soms nog minder. Wij hebben dus veel te veel Ministers, een toestand zoals in een Latijns-Amerikaans leger, met veel te veel generaals in verhouding tot het aantal soldaten dat moet worden gecommandeerd.

Deze Regering is er gekomen op basis van politieke arrangementen. Ik ga daar nu niet verder op in, maar ik hoop dat het nooit meer zal gebeuren.

Eén van de gevolgen is wel een inflatie van kabinetten. Volgens ons had

men meer bescheiden kabinetten kunnen maken, want meer Ministers vergen waarschijnlijk minder medewerkers per Minister omdat het werk verdeeld is, maar dat blijkt helemaal niet uit de uitgaven. Ik heb een vergelijking gemaakt met de uitgaven van de kabinetten van de Vlaamse Executieve en die van de nationale Regering. Niemand zal beweren dat de kabinetten van de nationale Regering onderbemand zijn ; ook daar zou ernstig kunnen worden gesnoeid en zouden tenminste de organieke regels moeten worden toegepast die nu regelmatig worden overtreden. Maar ook hier doet de Vlaamse Executieve het met méér.

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve trekt voor zijn kabinet 112,4 miljoen frank uit, de Belgische Eerste Minister 104,5 miljoen frank. Voor de kabinetten van de Vlaamse Ministers wordt gemiddeld 91,6 miljoen frank uitgegeven. Ik heb ook nagekeken wat de uitgaven zijn bij de nationale Regering. Zo vind ik bijvoorbeeld voor het kabinet van de Minister van Binnenlandse Zaken 69,9 miljoen frank, voor dat van Buitenlandse Zaken 67 miljoen frank, en gemiddeld 70,1 miljoen frank per kabinet. Ik weet ook dat daar andere misbruiken zijn. Verschillende Ministers hebben soms twee of drie kabinetten, die niets voorstellen, en sommige Staatssecretarissen lopen er alleen maar voor de versiering bij en hebben eigenlijk geen kabinet nodig. Alleen de Staatssecretaris voor Landbouw, die een departement beheert, zou in deze lijst mogen voorkomen.

Toch moeten heel wat Ministers zonder bijkomend kabinet het doen met gemiddeld 30 miljoen frank minder dan hun Vlaamse collega's. Daar komt nog bij dat de administraties waarvoor de Vlaamse Ministers verantwoordelijk zijn, veel kleiner zijn dan die waarvoor een Belgisch Minister gemiddeld verantwoordelijk is. Wat is dan de reden voor die grote verschillen in kabinetsuitgaven ?

Naarmate wij verder decentraliseren wordt deze Belgische ziekte van de kabinetten erger. Op de Vlaamse begroting bedragen de kabinetsuitgaven ongeveer 7 procent van die voor de administratie. Dat is een zeer ho-

ge verhouding. Het kan nog erger. In de Brusselse Executieve wordt meer uitgegeven voor de kabinetten dan voor heel de administratie, wat helemaal aberrant is. Dat betekent niet dat wij dat in Vlaanderen moeten nadoen.

Ik heb een amendement ingediend om de kosten voor de kabinetten telkens met de helft te verminderen. Dan zouden de meeste Ministers nog meer dan genoeg hebben om een redelijk kabinet draaiend te houden.

Ik ben een boerenzoon en ik stel vast dat de kabinetten van de Vlaamse Executieve zich hebben voorzien van heel grote ruiven, en dat ze die ruim hebben volgestapeld met hooi. Dat brengt ons bij de vraag of die ruime voorzieningen ook leiden tot een betere politiek en ik vrees dat het antwoord daarop negatief zal zijn.

Het begint al met de debudgettering. De debudgetteringstraditie krijgt stilaan ingang in de Vlaamse Gemeenschap. Men hanteert de filosofie : koop nu en betaal later. Als Kamerlid heb ik ervaren waartoe een dergelijke mentaliteit leidt. De Belgische Staat heeft via debudgettering gedurende dertig jaar nu gekocht en later betaald. Het gevolg daarvan is dat de rekeningen zich opstapelden.

Het Wegenfonds bijvoorbeeld maakte schulden gedurende dertig jaar. Dit had voor gevolg dat gedurende de laatste jaren vóór de regionalisering Openbare Werken ongeveer 50 miljard frank per jaar uitgifte voor de terugbetaling van de lening, er bleef nog ongeveer 13 miljard frank over voor reële werken.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, ik vrees dat Vlaanderen binnen enkele jaren in dezelfde toestand zal verkeren.

De schuld van het Wegenfonds werd opgenomen in de rij ksmiddelenbegroting. Vlaanderen kon dus starten zonder de lasten uit het verleden. Ik vrees echter dat wij nu schulden creëren die over dertig jaar lasten uit het verleden zullen zijn en als een loodzware schuld op de Vlaamse Gemeenschap zullen blijven wegen.

Aquafin en het MINA-fonds zijn

De Vlieghe

technieken om de problemen buiten het budget te houden ; er kunnen immers zeer grote uitgaven worden gedaan zonder controle van het Parlement.

Als illustratie voor de gevolgen van een dergelijke politiek verwijs ik naar de huisvesting.

De helft van de begroting ervan wordt aangewend voor het terugbetalen van de schulden uit het verleden. En nu worden de grondslagen gelegd om binnen een generatie hetzelfde ook voor te hebben in de meeste andere Vlaamse departementen.

Artikel 35 uit het decreet is voor ons het meest flagrant en het minst aanvaardbaar. Met dit artikel krijgen de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs en de Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs de toelating leningen aan te gaan ; er wordt waarborg verleend. Waarborg verleent men echter alleen aan bedrijven waarvan men weet dat ze een eigen inkomen hebben, maar noch de ARGO, noch de DIGO zullen ooit over eigen inkomsten beschikken om de leningen terug te betalen. Het debudgetteren wordt waarborg genoemd, op die manier wordt de realiteit verdoezeld.

Wij nemen vooral aanstoot aan de laatste twee regels van artikel 35, waarin staat : Deze middelen worden aangewend ter financiering van beheer, onderhoud en investering in schoolgebouwen. Wanneer aan dergelijke instellingen leningsbevoegdheid wordt gegeven, dan zou het enkel om investeringsuitgaven mogen gaan. In dit artikel van het decreet staat echter dat consumptieve uitgaven zullen worden gefinancierd. Deze techniek stoot ons tegen de borst. Dit is geen eerlijke begroting meer, op die manier worden onoverkomelijke problemen gecreëerd voor de toekomst.

Ik heb mij al afgevraagd of het misschien de bedoeling is via het artikel 35 ook het onderwijs later te privatiseren. In dat geval zou het natuurlijk wel zin hebben er dergelijke bevoegdheden en waarborgen aan te geven. Ik hoop dat dit ook niet één

van de rampen is waarmee Minister Coens ons onderwijs zal belasten. Hij heeft al meer dan genoeg rampen veroorzaakt ; ik denk onder meer aan zijn nieuwe voorstellen voor het hoger onderwijs, waarbij, typisch Belgisch, iets wordt gegeven waar niemand om vraagt, maar waarmee hij denkt iedereen tevreden te stellen. Ik heb het over het absurde idee om in Antwerpen een landbouwfaculteit te openen. Ik hoop dat er later niet in dezelfde lijn geprivatiseerd wordt.

De heer E. Van Rompuy : Dat is oppervlakkig.

De heer W. De Mieghe : Dat noemt u oppervlakkig, maar ik stel vast dat hier op een zeer oppervlakkige manier aan politiek wordt gedaan. Ik wijs op de oppervlakkigheid van deze Regering en u verwijt mij oppervlakkig te zijn. Dat is natuurlijk ook een logica.

Verder zal ik nog ingaan op een drietal inhoudelijke elementen van deze politiek. Ik heb vastgesteld dat wij een zeer ruime Regering hebben, maar wij hebben er, zoals reeds gezegd, onze twijfels over in welke mate dit leidt tot een meer efficiënte politiek. De drie punten waarover ik het zal hebben zijn uiteraard het milieu, het onderwijs en verder de kansarmoede, daarin begrepen de huisvesting.

Vooraf zou ik eigenlijk iets over de economie moeten zeggen. Ik ben daarover vanmorgen al geïnterpelleerd geweest door collega Denys. Het gebeurt niet dikwijls dat iemand van de oppositie door zijn collega's wordt geïnterpelleerd over wat een goede week geleden op ons Economisch Congres werd gezegd. Ik kan u wel zeggen dat daarover slechts een zeer oppervlakkig verslag in de pers is verschenen. In mijn dertig minuten spreektijd kan ik niet op alle details van dit congres ingaan, maar ik kan u wel het volgende zeggen. De Groenen gaan ervan uit dat het feit dat de planeconomie, zoals ze bestond in Oost-Europa, in elkaar is gestort, nog geen bewijs is dat de marktconomie een perfect systeem is. Dat is de kern van de discussie die van verschillende zijden opduikt. De heer

Denys heeft dit vanmorgen zeer scherp verwoord, bij zoverre dat hij collega Van Rompuy er bijna van beschuldigde marxistische neigingen te hebben. Het is inderdaad zo dat planeconomie, in de strikte betekenis van het woord, namelijk allocatie van produktiemiddelen door een centraal orgaan, duidelijk een niet-werkend systeem gebleken is. Het is ook duidelijk dat marktconomie als allocatie van produktiefactoren op microvlak, dus op bedrijfsvlak, veruit het best werkend systeem is. Maar de Groenen stellen vast dat de goede werking van de markt op microvlak, tot disfuncties en zeer zware verstoringen kan leiden op macrovlak. Bijvoorbeeld, het marktmechanisme op zich leidt automatisch tot concentratie van oligopolisering van de economie. De wereldeconomie waarin wij nu leven is geen vrije marktconomie, maar is essentieel een oligopolistische economie, waardoor zelfs de kleinere bedrijven opgeslorpt zijn. Ik heb reeds gezegd dat ik een boerenzoon ben. Een boer is al lang niet meer iemand die voor een vrije markt produceert. Hij is eigenlijk een toeleverancier van oligopolies, iemand die grondstoffen verwerkt die door oligopolies worden geleverd. Een boer beslist heel weinig over welke investeringen hij gaat doen ; hij is puur gebonden, niet door een vrije markt, maar door een markt die wordt beheerst door wat een heel beperkt aantal instellingen nuttig vinden.

(Protest van Minister G. Geens) Ik heb de indruk dat ik nog geïnterpelleerd zal worden.

Minister G. Geens : U zegt altijd wat niet werkt, maar ik zou u eens een systeem willen horen ontwikkelen dat wél werkt. Dat heb ik hier van u nog niet gehoord.

De heer W. De Vlieghe : Mijnheer de Voorzitter, u bent degene die de macht in handen heeft. Ik zou van u verwachten dat u een systeem ontwikkelt dat wel werkt en dat degenen die de macht in handen hebben gaan inzien wat niet werkt volgens hun systeem.

Eén van de gevolgen van dit marktmechanisme is het ontzettende milieuprobleem waar wij nu voor staan.

Ik weet, collega Denys, dat men het

De Vlieghere

in Oost-Europa op sommige momenten nog bonter heeft gemaakt.

Minister G. Geens : In Berlijn, waar uw geestesgenoten aan de macht waren, heeft men het niet veel beter gedaan.

De heer W. De Vlieghere : Het woord geestesgenoten zullen wij maar tussen haakjes zetten, want ter zake voer ik niet graag een discussie in het openbaar. Er zijn inderdaad spanningen tussen onze geestesgenoten ginder en onze mensen.

Minister G. Geens : In Frankfurt doet zich hetzelfde voor.

De heer W. De Vlieghere : Laten wij terugkeren naar de essentie van de problemen. Het is niet omdat Jan een moord heeft gepleegd dat Piet mag ontkennen dat hij ook een moord zou hebben gepleegd. Dat is een foute redenering.

Ik stel vast dat een niet bijgestuurde markteconomie aanleiding geeft tot ontzettend grote ecologische problemen. Door geen enkele op dit ogenblik aan de macht zijnde politieke partij wordt hierop fundamenteel ingespeeld. In Vlaanderen wordt een end of the pipe-oplossing gezocht. De vervuiling wordt aan het einde opgelost. Daar wordt ontzettend veel geld ingepompt maar aan de bron wordt helemaal niets gedaan. Dit is een gevolg van de manier waarop heel onze economie functioneert. Omdat onze economie steeds meer moet produceren kan zij op termijn niets anders dan steeds meer ecologische problemen scheppen.

Collega's, mijn tijd is te beperkt om op dit onderwerp dieper in te gaan, maar voor ons is dit hét fundamentele probleem voor de komende vijftig jaar. Wij zijn van oordeel dat wij niet uit onze ecologische problemen kunnen geraken omdat u verwacht dat ze opgelost zullen worden door degenen die er zelf aan de basis van liggen. Het is een hoog-technologische, veel energie verbruikende economie die de problemen heeft veroorzaakt. Door langs diezelfde weg verder te

hollen zal men ze niet oplossen. Ter zake gebruikt men in Nederland een mooie beeldspraak, namelijk bomen hakken om het Amazonewoud te redden. In iets dergelijks geloven wij niet. De politiek van de Vlaamse Regering bestaat erin achter de hout-hakkers aan te lopen om de splinters op te rapen, om ze nadien te verbranden.

De miheuheffing bijvoorbeeld is een financieringsheffing en betekent geen aansporing tot het minder vervuilen en zeker niet tot het wijzigen van het produktiesysteem. Het is niet de consument die vervuult, maar de producent. De consument immers heeft in vele gevallen weinig keuze met betrekking tot datgene wat hij zal verbruiken.

Het huisafval wordt op dezelfde symptomen-bestrijdende manier behandeld. Ik lees dat er 2 miljard frank aan recyclage zal worden besteed maar wanneer ik dan de zaken nader bekijk dan gaat het om verbrandingsovens. Met die verbrandingsovens los je de problemen niet op. Het is een typische end of the pipe-oplossing. Daarmee spoor je de consument niet aan tot een ander gedrag, het is een achter de feiten blijven aanhollen.

Wij stellen vast dat het hier gaat om een politiek met een financieringsrisico. Men heeft helemaal geen garantie dat men tot resultaten komt, wel weten wij dat de prijs zal moeten worden betaald.

Wij zijn van oordeel dat deze politiek veel te beperkt is en bovendien zeer duur zal uitvallen. Ik vrees dat wij binnen tien jaar tot de vaststelling zullen komen dat een paar duizend miljard frank zal zijn uitgegeven terwijl Vlaanderen nog steeds een vuil land zal zijn.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal bondig zijn over de andere punten die ik nog had willen aanstippen omdat zij door andere collega's nog zullen worden uitgediept.

Bijna de helft van de begroting gaat naar onderwijs. Daar wordt geen rekening gehouden met wat de mensen willen, maar dat is iets dat men meer aantreft bij toppolitici. Wij hebben kunnen vaststellen dat de jongeren

op straat komen en ongerust zijn. Het enige dat wij hen kunnen aanbieden is nog altijd hetzelfde van vroeger met eventueel een paar nep-oplossingen om politici tevreden te stellen zoals bijvoorbeeld een landbouwfaculteit waaraan helemaal geen behoefte is. Dit zijn dan geen oplossingen voor de jongeren maar wel voor de politici, zoals de hele Staatshervorming in dit land ook geen oplossing was voor de Franstalige, Vlaamse of Belgische problemen maar wel voor de problemen van politici onder elkaar. In het onderwijs gebeurt net hetzelfde. Inderdaad, wat ouders en leerkrachten nodig achten, daaraan wordt niet gedacht. Het enige waaraan wel wordt gedacht is aan het behoud van de structuren, en de bestaande verzuiling wordt gewoonweg in stand gehouden en zelfs nog versterkt. Op die manier wordt geen enkele reële oplossing geboden.

Dezelfde redenering geldt ook voor de problematiek inzake kansarmoede. Wanneer in dit land een probleem rijst, bestaat de oplossing erin dat een of andere Minister zijn portefeuille bovenhaalt, enkele miljoenen frank op tafel legt en denkt dat daarmee het probleem opgelost is.

In feite is het een netwerk van losse uitgaven zeer weinig doelgericht en helemaal niet in een programma-structuur bedacht, om nog even terug te komen tot het begin van mijn uiteenzetting. In feite wordt er veel geld uitgegeven en blijft iedereen op zijn honger zitten.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal mijn uiteenzetting afronden want ik stel vast dat mijn spreektijd voorbij is.

Tot besluit wil ik zeggen dat wat hier voorligt naar onze maatstaven een technisch slechte begroting is. Misschien kan het in de volgende jaren beter. Ook politiek gezien is het een zeer middelmatige begroting. Er zijn enkele honderden belangen in één zak gestopt ; er wordt even geschud en er wordt uitgehaald wat er kan uitgehaald worden. Er zit echter geen visie in en over de essentiële problemen van het ogenblik worden zelfs geen fundamentele vragen gesteld.

Mijnheer de Voorzitter, het zal u dan ook niet verwonderen dat wij een

De Vlieghe

dergelijke begroting niet zullen goedkeuren.

De Voorzitter : De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, collega's, graag had ik, naast de technische bespreking van de begroting door mijn collega Loones, met u even over onze toekomst als Vlaamse Raad gesproken en over de richting die wij zouden moeten uitgaan.

Wat men ook moge zeggen, wanneer men de politieke basisevoluties tracht te onderkennen: het is duidelijk dat de federalistische gedachte in gans Europa veld wint. Onlangs had ik, door een opdracht van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, het geluk in Rome te kunnen praten met vrij veel parlementsleden uit andere landen. Uit al deze gesprekken kwam één conclusie naar voren, met name dat het federalisme als filosofie om te besturen veld wint. Dit principe was zeer duidelijk bij de Duitse liberalen, bij de Duitse christendemocraten en ook bij de Nederlanders, hoe anders zij ook op hun thuisfront denken en besturen. Het is ook duidelijk dat in ons land deze opvatting veld wint en zinvol is.

Mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, het is precies vanuit dit vertrekpunt dat ik met u over de toekomst wil praten.

Als dusdanig heeft het gecentraliseerde en unitaire staatsbestel geen oplossing geboden. Bijgevolg moeten wij verder gaan in de richting van een federale uitbouw. Nogal dikwijls wordt gezegd dat dit enkel een eis van de Volksunie zou zijn, maar dat is niet correct. Mijns inziens is het een eis van iedereen, die de werking van de parlementaire instellingen, enerzijds de regeringen, anderzijds de parlementen, zinvol wil laten verlopen.

Deze Vlaamse Raad werkt nu reeds twintig jaar en sedert geruime tijd hebben wij een Vlaamse Regering, maar in die voorbije jaren zijn wij als

leden van de Vlaamse Raad nog nooit naar de kiezers moeten gaan. Wij hebben onze opdracht niet via een verkiezing voor het Vlaams Parlement gekregen, maar via een verkiezing voor het, centrale Parlement. Dat heeft verwarring en onduidelijkheid teweeggebracht, zodanig dat wij ons werk op die wijze zelf ondergraven. De eerste vereiste, gemandateerd zijn door de kiezer, ontbreekt dus.

Bovendien, wie zowel in het centrale Parlement als in de Vlaamse Raad zijn opdracht wil vervullen, komt tot de vaststelling dat het huidige systeem onhoudbaar is geworden. Wij staan thans voor een week Vlaamse Raad, onmiddellijk daarna een week centraal Parlement en nadien opnieuw een halve week Vlaamse Raad, gemengd met opdrachten voor de federale Regering en voor de federale wetgeving. Welnu, dit kan niet. Zonder over het communautaire aspect te willen praten, maar uitsluitend wegens het zinvolle van de democratie, moet aan het dubbel mandaat een einde worden gesteld. Ook pragmatisch, in de betekenis van efficiëntie, is de vergadersituatie onhoudbaar.

De heer A. Denys : U houdt dit discours reeds tien jaar, hoe komt het dan dat twee fasen van de staatshervorming hebben plaats gevonden zonder dat het mandaat werd ontduddeld ? U weet trouwens zeer goed dat de verschuiving van dat probleem naar een derde fase een zeer gevaarlijke stap is, die waarschijnlijk niet zal kunnen worden uitgevoerd.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer Denys, u neemt uw dromen voor werkelijkheid en u redeneert zeer simplistisch. Bij het begin van de regeerperiode in 1987 werd een totaal regeerakkoord opgesteld, dat weliswaar in drie fasen werd onderverdeeld. Op dit ogenblik heeft de Regering bij monde van de Eerste Minister duidelijk verklaard dat ook de derde fase zal worden uitgevoerd.

De heer A. Denys : Dat is een niet onbelangrijke mededeling van een lid van één van de meerderheidspartijen.

De heer P. Van Grembergen : Mijn-

heer Denys, u weet ook goed waarom door de Regering en door de andere partijen werd gereageerd. De twijfel gezaaid door PSC-voorzitter Deprez is geïsoleerd en individueel.

Onafgezien van de eisen die de Volksunie ter zake stelt, hebben wij die rechtstreekse verkiezingen nodig. Immers, ingevolge het feit dat wij geen rechtstreekse verkiezingen krijgen voor ons eigen Parlement en dus niet voor de Vlaamse Raad, hebben wij gebrek aan politiek gewicht en aan authenticiteit, gebrek aan politieke slagkracht en gebrek aan respons bij de Vlaamse publieke opinie. Bovendien hebben wij een bepaalde gebondenheid ten opzichte van de federale Regering, bovendien heeft ons werk een gemis aan efficiëntie, gemis aan een echte politieke agenda, die door de parlementairen wordt gevolgd en uitgebouwd. Daardoor ontstaat er ook een gebrek aan controle op de Executieve, niet in de zin van wantrouwen, maar in de zin van een fatsoenlijk evenwicht tussen de uitvoerende en de wetgevende macht.

Door de omstandigheden en de historische evolutie hebben de Regeringen en de Executieven door hun middelen en hun medewerkers reeds een overwicht verworven ten opzichte van de parlementen. Wat de Executieve betreft is dit ook het geval ten opzichte van de Vlaamse Raad. Welnu, door een gebrek aan organisatie en ingevolge het feit dat wij niet afzonderlijk werden aangeduid, met een afzonderlijke assemblée, weegt onze controle op de Executieve in dat gezonde samenspel natuurlijk te licht.

Collega's, al de aangehaalde redenen, los van partijoverwegingen en partijstrategieën, dwingen ons tot de beëindiging van het dubbel mandaat.

Een derde reden waarom wij de uitvoering van de derde fase vragen, is dat wij op dit ogenblik een grondwettelijke meerderheid hebben. Niemand weet hoe de politieke verhoudingen na de verkiezingen zullen liggen. Onbetwistbaar is het zo dat bij verkiezingen zonder dat de derde fase werd afgerond, nieuwe gesprekken zullen moeten worden gevoerd met nieuwe eisen en met alle daaraan verbonden risico's.

Van Grembergen

Op dit ogenblik is er een regeerakkoord waarin een pakket akkoorden zit die na de verwezenlijking van de eerste en tweede fase van de staats-hervorming nu moeten uitgevoerd worden. Het gaat om de ontdebelling van het mandaat, een eigen parlementair systeem voor Vlaanderen en Wallonië en eigen internationale bevoegdheden. Sommigen voegen daar de federalisering van de landbouw aan toe; wijzelf bepleiten sinds jaren de federalisering van de sociale zekerheid. Maar deze aspecten werden niet in het regeerakkoord opgenomen en kunnen dus het dossier momenteel niet essentieel verzwaren. De derde fase kan bijgevolg, getuige op de gemaakte afspraken, binnen deze legislatuur worden gerealiseerd. De laatste verklaring van Eerste Minister Martens is dienaangaande een nieuw engagement.

De heer A. Diny : Het is precies het tegenovergestelde. Door de wet op de ziekenfondsen goed te keuren hebt u unitaristisch gehandeld in alles wat met de sociale zekerheid te maken heeft. Dat zal de toekomst trouwens uitwijzen.

De heer P. Van Grembergen : Wij blijven hopen dat in de komende weken de politieke wil bij de leden van de Raad aanwezig zal zijn om bij hun partij aan te dringen op de uitvoering van de derde fase. Dit is geen Vlaamse eis als dusdanig. Dit is een eis die een goed bestuur en een echte parlementaire democratie, ook voor Vlaanderen, beoogt.

Mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, u staat aan het hoofd van een Regering die een welvarende regio bestuurt. Vlaanderen behoort tot de koplopers van de Europese regio's en zelfs op wereldvlak staat het vooraan. Dit mag nochtans geen aanleiding geven tot zelfgenoegzaamheid, die in het rijke Vlaanderen soms wel leeft. Hoewel wij tevreden kunnen zijn over de huidige resultaten en rijkdom, mogen wij niet blind zijn voor de ernstige problemen waarmee wij worden geconfronteerd.

Hoewel de onderwijsdiscussie vooral in Wallonië werd gevoerd en Vlaanderen met verbijstering vaststelde dat

Waalse leraars hun klassen weken na mekaar in de steek lieten en hun leerlingen aan hun lot overlieten, betekent zulks niet dat er geen problemen rijzen in de Vlaamse onderwijswereld. Ook in Vlaanderen heerst er ongenoegen bij de leraars over het onderwijs als dusdanig, de genomen maatregelen inzake de administratie, het personeel en de wijze waarop het onderwijs wordt georganiseerd. Daarenboven leeft bij de leraars de indruk dat zij onvoldoende door de gemeenschap worden gewaardeerd.

Er leeft ongenoegen bij de leerkrachten. Het zou fout zijn van ons om dit ongenoegen niet in te schatten. Wij zouden ook een fout maken mochten wij in de komende weken geen oor hebben voor wat op dat niveau zal worden gezegd en voor wat daar bezig is. Wij beseffen zeer goed dat door het onderwijs ongeveer 50 ten honderd van onze begroting wordt verbruikt. Het is niet zo dat wij geen zware financiële inspanningen doen voor ons onderwijs. Wanneer grosso modo 180 miljard frank voor ons onderwijs wordt uitgegeven dan kan men niet zeggen dat Vlaanderen te weinig middelen ter beschikking stelt van zijn onderwijs. De grote vraag is op welke wijze deze geldmiddelen worden gebruikt en of het massale gebruik ervan de kwaliteit van ons onderwijs op een hoog niveau in Europa blijft houden. Deze discussie zal men moeten voeren.

Een tweede belangrijk probleem dat ons van zelfgenoegzaamheid moet onthouden is de ouder wordende bevolking. Collega Verhaegen heeft het ook gezegd. Thans is het zo dat onze gemeenten worden geconfronteerd met steeds stijgende uitgaven voor het OCMW. Het OCMW vervult op gemeentelijk vlak hoe langer hoe meer een taak die eigenlijk door de sociale zekerheid zou moeten worden opgevangen. De opdracht van de sociale zekerheid bestaat erin om degenen die door een of andere omstandigheid zonder inkomen valt op te vangen. Daarom noemt men het trouwens een verzekeringsgegeven. Welnu, de sociale zekerheid die nationaal is en centraal wordt gedragen laat via de gemeenten een belangrijk deel van haar opdracht afvloeien met dit verschil dat de financiële gevolgen

daarvan naar de gemeenten gaan en uiteindelijk naar de Gewesten en de Gemeenschappen zullen worden doorgeschoven en dus niet naar het centrale geheel. Ik ken cijfers van begrotingen van gemeenten die, wat het OCMW betreft, in enkele jaren van 30 miljoen naar 70 miljoen stijgen en waarvan de curve rechtstreeks evenredig blijft. Dit wordt een onhoudbare situatie. Mijns inziens zal de Vlaamse Executieve verplicht worden ter zake maatregelen te treffen en in elk geval in een onderhandelingspositie komen met de centrale Regering over de fundamentele opdracht van de sociale zekerheid, ook ten opzichte van de ouder wordende bevolking, want het zal onmogelijk zijn om die last in de huidige systemen te dragen.

Een derde belangrijk probleem in onze Gemeenschap zowel voor de Executieve als voor deze Raad is dat van de migranten. Ter zake spitst men zich nogal toe op de verhouding ten opzichte van de Turken, de Marokkanen of de Islambevolking. Het is echter duidelijk dat in de komende jaren, wanneer de grenzen van Europa werkelijk zullen openstaan, de immigratie van volkeren uit Oost-Europa mede bepalend zal zijn voor het maatschappelijk gegeven Vlaanderen. Wij zullen er niet aan ontsnappen. Welnu, ook de Vlaamse Executieve zal op dat vlak haar verantwoordelijkheid moeten dragen.

Deze morgen is gezegd dat de bevoegdheidsuitbreiding van de Vlaamse Gemeenschap vooral gebeurt op die terreinen waar de uitgaven zullen exploderen. Men vernoemde onderwijs, de welzijnssector en het milieu. Dat is duidelijk. Het is echter niet omdat wij dit vaststellen dat wij betreuren dat deze bevoegdheid naar ons is gekomen. Wij vinden dat wij die bevoegdheid moeten uitoefenen maar dit zal tot gevolg hebben dat heel het begrotings- en financieel kader waarin daarover moet worden onderhandeld, zal moeten worden herzien. Teneinde elk misverstand te vermijden wens ik te beklemtonen dat ik op dit ogenblik niet pleit voor een wijziging van de financieringswet noch voor andere middelen inzake ristornering. Wij moeten alleen weten dat wij in de komende jaren met

Van Grembergen

grote problemen zullen worden geconfronteerd en dat dogmatici en vastgelegde denkschema's geen oplossing zullen bieden.

De heer A. Denys : U neemt dus afstand van de verklaringen van de heer Schiltz en u pleit niet voor ristornering van het kijk- en luistergeld ? U vertelt hier zeer mooie en beharzenswaardige dingen, mijnheer Van Grembergen, maar u zegt niet hoe die zaken moeten gefinancierd worden, noch welke keuze Vlaanderen zal moeten maken. Betekent dit dan dat wij over meer middelen moeten beschikken om dat allemaal te realiseren ?

De heer P. Van Grembergen : Wij hebben inderdaad meer middelen nodig, mijnheer Denys. Dat wij doelbewust bijzondere heffingen hebben opgelegd om het milieu te saneren bewijst dat wij de middelen die daarvoor nodig zijn niet vinden in het normale pakket. Wij moeten onze begrotingsmiddelen dus verruimen. Dit zal in de toekomst wellicht ook nodig zijn voor andere sectoren.

De heer A. Denys : U pleit dus niet voor een verschuiving in de begroting maar voor bijkomende middelen via de belastingbetaler of de centrale overheid.

De heer P. Van Grembergen : Ik pleit zowel voor een verschuiving binnen de huidige begroting als voor nieuwe middelen. Zowel het ene, als het andere is absoluut noodzakelijk.

Ik vraag ook uw aandacht voor de culturele eigenheid van Vlaanderen en Nederland in Europees verband. Ons taalgebied en onze cultuur zijn niet onbelangrijk. De confrontatie met 90 miljoen Duitsers, 50 miljoen Franstaligen, 50 miljoen Engelstaligen, 45 miljoen Italianen en met de Spaanse cultuur is slechts mogelijk indien wij met Nederland naar meer samenwerking en naar integratie streven. De Voorzitter van de Vlaamse Executieve besteedt veel aandacht, tijd en energie aan het regiobeleid. Dat is inderdaad zeer belangrijk en de Voorzitter moet op die weg verder gaan. Toch moeten wij in de eerste plaats aandacht besteden

aan samenwerking met Nederland. Ik beweer niet dat dit niet gebeurt, maar wij moeten hierop toch de aandacht blijven vestigen.

Een laatste bedenking betreft de bestuursniveaus in Vlaanderen. De fusie-operatie van de jaren 1974-1975 had onder meer tot doel meer autonomie te verlenen aan de gemeenten en ervoor te zorgen dat zij over meer middelen zouden beschikken. Sommige fusies zijn gelukt, andere minder en nog andere helemaal niet. Het onderscheid tussen het centraal niveau, het gewestelijk niveau en het gemeentelijk niveau moest de zaken vereenvoudigen. Het tussenniveau, het politiek-provinciaal niveau zou worden afgeschaft. Ik beweer niet dat de provincies op technisch en administratief vlak geen taak te vervullen hebben, maar is het zinvol de provincies als politiek niveau te handhaven ? De besluitvorming in Vlaanderen zou vereenvoudigen en ook doorzichtiger worden indien de provincies als politiek niveau werden afgeschaft. Aldus zouden enerzijds de gemeenten over meer mogelijkheden, meer middelen en meer autonomie kunnen beschikken en anderzijds zouden de Gewesten beter hun functie van toezichtende overheid kunnen uitoefenen.

Onze aandacht moet ook uitgaan naar Wallonië en Brussel. De Vlaamse Executieve is ook de Regering van de Vlamingen in Brussel. Zij mag dit terrein niet prijsgeven aan de Brusselse Executieve.

Hoe belangrijk de Brusselse Executieve op haar terrein, namelijk dat van de nutsvoorzieningen en de strikte gewestmateries ook mag zijn, toch meen ik dat de Vlaamse Executieve die een samenbundeling is van gemeenschapsverantwoordelijkheid en gewestverantwoordelijkheid, in Brussel geen terrein mag prijsgeven. Ik heb de indruk dat Minister Weckx dat zeer goed verstaat, maar dat hij daarin te weinig gesteund wordt door zijn collega's van de Executieve voor wat hun verantwoordelijkheden betreft. Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, u die borg staat voor het geheel, zou ook voor dit aspect aandacht moeten hebben.

Een laatste bedenking dan. Wallonië

is onze buur. Het is nog altijd het Gewest waar wij het meest mee in contact komen, waarmee we nog altijd vrij veel handel drijven en waarmee we ook historisch verbonden zijn. Wie voor samenwerking tussen de regio's pleit, moet ook oog hebben voor de samenwerking met Wallonië. Samenwerking met Wallonië zal het vijandbeeld dat in Wallonië heerst ten opzichte van Vlaanderen en ook de kortzichtigheid en de onverdraagzaamheid geleidelijk doen verdwijnen.

Bij de technische bespreking van de deelaspecten zullen mijn collega's het woord voeren. (**Applaus bij VU en CVP**)

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, na de woordvoerders van de vijf fracties te hebben gehoord, vind ik het ogenblik gepast om zelf een algemene repliek te geven, wat niet wil zeggen dat ik geen belang hecht aan het begrotingsdebat dat nog moet volgen. Als Voorzitter van de Executieve acht ik het wel nuttig het standpunt van de Vlaamse Regering te geven over een aantal politieke uitspraken die hier werden gedaan.

Alvorens over te gaan tot de politieke vragen wil ik nog de twee verslaggevers, mevrouw Duroi en de heer Denys, feliciteren voor hun uitstekend werk en een paar vragen beantwoorden.

Ik ben het eens met de sprekers die gezegd hebben dat er meer aandacht moet gaan naar het programma. Ook ik heb de indruk dat er nog te vaak naar het vorig jaar wordt gekeken. Wij moeten ons vaker de vraag stellen of een uitgave nog zin heeft, of een bepaalde post nog verantwoord is. Ik geef toe dat zulks een mentale omschakeling vergt, wat niet altijd gemakkelijk is als men jaren lang met andere begrotingsvoorstellen en dus andere benaderingen gewerkt heeft. Het positieve van het nieuwe systeem is dat men meer met programma's werkt. En daar zullen we ons moeten aan aanpassen.

Ik blijf erbij dat het niet aan de Raad

Geens

toekomst zich uit te spreken over de aanwijzing van de bankier van de Vlaamse Gemeenschap. Daarvoor is ook geen decreet nodig. Die aanwijzing gebeurt op basis van de financieringswet en het koninklijk besluit dat in uitvoering daarvan in overleg met Gemeenschappen en Gewesten, werd uitgevaardigd.

Zo kom ik tot de behandeling van een drietal politieke problemen.

Op de eerste plaats is er de financieringswet. Ik verwoord mijn standpunt, alsook dat van de Vlaamse Regering en ik hoop ook dat van de hele Vlaamse Raad. De financieringswet moet niet worden gewijzigd. De wet is gemaakt met een fundamentele uitwerking vanaf het jaar 2000. De tien jaar die ons daarvan scheiden zijn een overgangperiode zodat een aantal scheefgegroeide toestanden kunnen worden rechtgetrokken. Aan deze wet moet niets worden gewijzigd om dit objectief te behalen.

In de wet is bepaald dat een aantal belastingen verder kunnen worden geristorneerd. Het kijk- en luistergeld is de enige belasting die naar de Gemeenschappen kan worden geristorneerd. Daarbuiten is er geen enkele belasting die naar de twee Gemeenschappen kan worden geristorneerd. De registratierechten en de belasting op de autovoertuigen zijn gewestelijke belastingen die kunnen worden geristorneerd naar de Gewesten, maar niet naar de Gemeenschappen. Hiermee raakt men de kern van de problematiek. Hiervoor moet men de wet niet wijzigen; men past ze toe. Ik citeer ter zake de Minister van Financiën van de nationale Regering bij de goedkeuring van de bespreking van deze wet: Dit kan alleen wanneer er overeenkomstige, bijkomende overdracht is van bevoegdheden. Dus niet wanneer bijvoorbeeld een of andere Gemeenschap of een of ander Gewest moeilijkheden heeft om de touwtjes aan mekaar te binden. Dit is geen reden. Trouwens, in de Vlaamse Regering en ook in de Vlaamse Raad werden daarover beslissingen genomen. Een motie werd goedgekeurd stellende

dat dit alleen kan bij overdracht van bevoegdheden ofwel wanneer ingevolge een of andere onvoorziene reden of ingevolge een niet te voorzien omstandigheid, de opbrengst van een of andere geristorneerde belasting dramatisch zou verminderen of de uitgaven dramatisch zouden stijgen. En ik bedoel daarmee dramatisch in de Angelsaksische betekenis van het woord. Dat is nu niet het geval. Er is bijgevolg geen enkele reden om het mechanisme te herzien.

Ik weet dat dit niet altijd een interessante thesis is. Nochtans verdedig ik ze en wel om de volgende redenen. De herziening van de financieringswet maakt geen deel uit van de derde fase. Bij mijn weten werd dit nooit gezegd. Ik weet dus niet welke koppeling er moet bestaan tussen de uitvoering van de derde fase en een wijziging aan de financieringswet. Dat behoort niet tot de derde fase van de staatsvorming. Het is niet zo eenvoudig om dat ten opzichte van vele Vlamingen te verdedigen. U krijgt meer geld, zo wordt gezegd, waarom zou u het niet aannemen. Het is een redenering die ik ook uit de mond van bepaalde Ministers heb gehoord. Wanneer in die richting wordt gewerkt met de bedoeling naar een consumptiefederalisme te gaan, dan is mijn antwoord zeer duidelijk neen. Wanneer wij meer middelen krijgen of wanneer er meer middelen ontstaan, dan zullen die niet worden gebruikt voor nieuwe uitgaven. Wij moeten er dan eerst en vooral voor zorgen dat de 15,7 miljard frank debudgettering wordt verminderd.

Men vergeet soms dat ook dat geld uit de zakken komt van de Vlaamse belastingbetaler. Men moet niet doen of de staat dat geld voor het grijpen heeft. Men kan wel wat biljetten bijdrukken maar u weet waartoe dat leidt. Men moet er dan nog van uitgaan dat wij verhoudingsgewijze meer belastingen betalen dan wij uit de centrale pot innen.

De heer A. Denys : Mijnheer de Minister, ik stel vast dat er een verschil is tussen woord en daad. U heeft enkele maanden geleden nog uw akkoord gegeven om bijkomend drie miljoen frank kijk- en luistergeld te ristorneren. Het ging wel niet om

een groot bedrag maar daar heeft u het principe gelost. U heeft vandaag een verklaring afgelegd waar wij honderd ten honderd kunnen achterstaan. Maar het principe zelf hebt u in het Overlegcomité losgelaten.

Minister G. Geens : Mijnheer Denys, ik ben alle dagen meer en meer verast door de korthed van uw geheugen. Ik heb daarop geantwoord . . .

De heer A. Denys : Het meest onwaarschijnlijke antwoord heeft u mij daarop gegeven.

Minister G. Geens : . . . dat wij ook tegen de Vlamingen moeten durven zeggen dat dit voor ons niets oplost.

U weet ook dat wij worden geconfronteerd met snelgroeïende uitgaven in de zogenaamde groeisectoren. Wij moeten daarvoor de gepaste oplossing vinden. Dat wil zeggen dat wij ofwel onze prioriteiten anders leggen ofwel dat wij als overheid de moed hebben om te zeggen een aantal dingen niet te doen maar aan het privé-initiatief over te laten. Wanneer geen van beide kan, maar dat is een beslissing die hier wordt genomen, moet beroep worden gedaan op de belastingbetaler.

De heer P. Van Grembergen : Dat is dé mirakeloplossing.

Minister G. Geens : Ik wil even iets onder uw aandacht brengen wat eigenlijk niets met deze discussie te maken heeft. Wij worden geconfronteerd met een massa groeiers. Die groeien niet, mijnheer Denys, ingevolge beslissingen van de overheid maar ingevolge beslissingen van de individuele personen. Man en vrouw gaan allebei werken en hebben kinderen. Bijgevolg moeten wij zorgen voor de kinderopvang, maar dat gebeurt voor een deel met overheids-geld. De vraag kan nu worden gesteld of wij dat nog allemaal op ons moeten nemen en of wij dat niet beter overlaten aan de burgers. Ik zeg alleen maar dat algemene ontwikkelingen in de maatschappij hun weerslag vinden in de begroting.

Ik kom nu terug tot de financieringswet. Men moet niet zeggen dat men die wil wijzigen of dat men meer wil ristorneren indien de Franstaligen af-

Geens

zien van bepaalde eisen, zoals bijvoorbeeld het recht van personen die in randgemeenten wonen om voor de Franse Gemeenschapsraad te stemmen. Ik hoor vaak zeggen dat België een moeilijk land is. Men mag echter niet overdrijven. Het valt mij niet moeilijk ons systeem aan buitenlanders uit te leggen. Waar ik het veel moeilijker mee heb is te antwoorden op de vraag waarom ervoor wordt gepleit dat Franstaligen die in de gemeenten met een bijzonder taalstatuut wonen, zouden mogen stemmen voor een Raad of voor een Regering die over hen geen enkele macht heeft. In die gevallen antwoord ik steeds dat men nooit een Beier zal laten stemmen voor de Landesregierung of de Landesrat van Noord-Rijn-Westfalen. Dat is net hetzelfde. Wanneer men zich in een gemeente vestigt, onderwerpt men zich aan het politieke gezag van de instanties die daar de macht uitoefenen, namelijk het gemeentebestuur en – voor Vlaanderen bijvoorbeeld – de Vlaamse Raad of de Vlaamse Regering. Gaat het om nationale aangelegenheden, dan is de nationale Regering bevoegd en de Europese instanties beslissen over de Europese zaken. Zo eenvoudig is dat. Ik zie niet in waarom men naar andere oplossingen moet zoeken. Er staat geen koop OP.

Hetzelfde geldt voor het Franstalig onderwijs, waarvan men zegt dat het met zoveel moeilijkheden heeft te kampen, net alsof wij er geen kennen. Minister Coens kan u een hele lijst moeilijkheden opsommen waarmee ons onderwijs heeft te maken. Zolang het Franstalig secundair onderwijs per leerling 7.000 frank duurdert is dan het onze, zie ik niet in waarom wij hen moeten ter hulp komen. Ingevolge de autonomie moet ieder instaan voor zijn eigen onderwijs. Het is niet de eerste maal dat er moeilijkheden ontstaan. Daarvoor moet echter niet onmiddellijk om bijkomende fondsen worden gevraagd. Men zou wat meemaken indien vanuit de nationale Regering telkens kredieten werden vrijgemaakt voor een Gewest of een Gemeenschap in moeilijkheden.

Het probleem van de openbare financiën in dit land is niet dit van de Gemeenschappen en de Gewesten die zich strikt houden aan de door hen te volgen normen, maar het is nog steeds het probleem van de staat. Het is niet aan de staat geschenken uit te delen, vermits hij niet over dat geld beschikt. Doet hij dat toch, dan betalen de Gemeenschappen en de Gewesten verhoudingsgewijze meer dan hun deel.

De heer J. Pede : Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, mag ik u dan vragen waarom u in 1988 een afwijking heeft voorzien in de kieswetgeving op nationaal vlak, waarbij u heeft toegelaten dat Vlamingen in Wallonië stemden en Walen in Vlaanderen. Dat heeft de huidige nationale Regering in 1988 voorzien voor de Voerenaars en de inwoners van Komen-Waasten. Als men een principe heeft dan moet men het ook blijven verdedigen. Ik zeg dus gewoon dat de Voorzitter een kort geheugen heeft, want uw eigen Regering is ervan afgeweken.

Minister G. Geens : Ik weet dat nog heel goed. Toch wil ik doen opmerken dat het niet om mijn Regering ging. Het werd in Kamer en Senaat goedgekeurd door de nationale Regering en de nationale partijen.

De heer J. Pede : Maar u is toch Senator.

Minister G. Geens : Dat gaat ons hier niet aan.

De heer A. Denys : Toch wel.

Minister G. Geens : Ik bedoel dat het niets te maken heeft met de problematiek die wij nu behandelen. Ik heb uitdrukkelijk gezegd hoe het financieringsmechanisme in mekaar zit. Men moet ons geen wisselgeld vragen voor wat dan ook. Dat is veel belangrijker dan welke politieke coalitie of Regering. Wij hebben geen regeling goedgekeurd voor één of twee jaar. De vorige financieringswet was pas in het Staatsblad verschenen of zij werd reeds gewijzigd. Dit gebeurde in 1981 en 1982. Dat mag niet meer gebeuren, zeker niet nu er een systeem werd uitgewerkt waarbij wij mettertijd orde op zaken willen stellen. Het gaat niet op dat wij zouden

vervallen in onze vroegere fouten en opnieuw de weg opgaan van het consumptiefederalisme. Het heeft geen zin dit voor te houden, ook niet aan onze eigen mensen.

Een tweede element betreft de werking van onze instellingen. Laten wij proberen de zaken te regelen die we zelf kunnen regelen. In de bijzondere wetten van 1980 en 1988 is bepaald hoe de Vlaamse Raad is samengesteld, hoe de Vlaamse Regering is samengesteld, hoe ze heet – met die onmogelijke naam van Executieve – , hoe dat allemaal werkt. Er wordt daarin zelfs vermeld dat alle decreten en besluiten die wij treffen, die een algemene draagwijdte hebben en dus in het Staatsblad verschijnen, in het Frans moeten worden vertaald. Heeft u al eens nagedacht over de kosten dat dit meebrengt en dan voor een waardeloze vertaling waarmee men niets kan aanvangen, want zij heeft geen enkele rechtskracht. Wij doen dat uit beleefdheid, uit vriendelijkheid of hoe u het ook noemt. Ik herinner mij nog zeer goed dat men, wanneer wij spraken over het aantal Ministers, heeft gezegd : als de Walen er zoveel willen, willen wij er ook zoveel.

Men dacht en dat was toen ten dele ook waar, dat ze uit de centrale kas werden betaald. Dat is echter verleden tijd. Indien de Walen meer Ministers willen hebben dan de Vlamingen, is dat hun zaak en betalen zij ervoor. Voor ons geldt hetzelfde.

Mijnheer de Voorzitter, ik zou misschien een suggestie kunnen doen. Ik doe dit met een zekere schroom, want het is delicaat om vanuit de uitvoerende macht suggesties te doen aan de wetgevende macht. Waarom neemt de Vlaamse Raad de tekst van die bijzondere wet niet ter hand en bepaalt hij niet wat de nationale wetgever en wat de Vlaamse Raad kan regelen ? Zulks houdt natuurlijk een wijziging in van de bijzondere wet, maar daarover bestaat geen enkele moeilijkheid.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer de Voorzitter, u weet dat de Franstaligen ook eisende partij zijn om de bijzondere wet te veranderen, omdat zij bepaalde bevoegdheden

Van Grembergen

van de Gemeenschap wensen over te dragen aan het Gewest. Dit zou ons in de gevaarlijke positie van drie of vier Gewesten kunnen plaatsen. Wij moeten het politieke oordeel daarover toch met enige omzichtigheid uitspreken.

Minister G. Geens : Daar gaat het niet over, mijnheer Van Grembergen. Ik heb niet gezegd dat men de wet maar moet herschrijven. Neen, er zitten in deze wet een aantal zaken die duidelijk de stempel dragen van het feit dat de wet geconcipieerd werd in een bepaalde periode, met bepaalde toestanden voor ogen waarvan niemand toen abstractie kon maken. Dit kan worden vergeleken met de overgangsbepalingen van de Belgische Grondwet, die er nog altijd in staan. Waarom moeten Kamer en Senaat zich uitspreken over bijvoorbeeld de werking en de samenstelling van onze instellingen ? Zij hebben daarmee niets te maken. Ik heb het daarbij niet over de bevoegdheidsverdeling, dat maakt deel uit van het constitutionele pact in verband met de materies die van de centrale overheid naar de deelstaten moeten worden overgedragen en de onderlinge verhoudingen tussen de deelstaten.

Het is evident dat de onderlinge verhouding tussen de deelstaten bij wet wordt geregeld. Ook moeten de verhoudingen worden geregeld tussen de deelstaten en Europa.

Het is niet logisch dat een Belgisch Minister van Onderwijs – er is geen Onderwijsminister meer van de centrale staat maar er zijn twee Gemeenschapsministers – aan het debat over onderwijs op Europees vlak deelneemt. De nationale Minister kan zich in de Vlaamse Raad niet verantwoorden en onderwijs is nu eenmaal overgeheveld naar de Gemeenschappen en de Gewesten.

Men heeft gesproken over de werking van onze instellingen en de derde fase van de staatshervorming. Dit wordt door sommigen gekoppeld aan een herziening van het financieringsmechanisme maar daar kan geen sprake van zijn. De heer Verhaegen heeft duidelijk de nadruk gelegd op de nieuwe groeiers, namelijk de pro-

blematiek die al lang bestaat maar die meer en meer onze aandacht zal opeisen. Alle sprekers hebben gewezen op het probleem van de vergrijzing van onze bevolking. Men kan niet beweren dat dit probleem een reden is om de financieringswet te wijzigen. Het probleem kondigt zich al lang aan en heeft zijn eindpunt nog niet bereikt. Het is een verworvenheid van de beschaving dat de mensen langer, meestal gezond en gelukkig, leven. Dit element van de vooruitgang heeft typische eisen waarop wij bedacht moeten zijn.

Zowel de heer Verhaegen als de heer Van Grembergen hebben verwezen naar de decentralisatie en dit is de derde politieke vraag. Dat staat in het regeerakkoord. Voor veertien dagen heb ik een werkgroep geïnstalleerd, bestaande uit de Vlaamse Regering, de provincies en de gemeenten. Tegen Pasen moet het verslag klaar zijn. Men mag niet vergeten dat we intussen al veel hebben bereikt. We hebben een zevental belangrijke decreten goedgekeurd en een ander zal binnenkort worden goedgekeurd. Het Gemeentelijk Investeringsfonds biedt de gemeenten de mogelijkheid om zelf hun investeringen te bepalen volgens de lokale noden. Na de fusie zijn de gemeenten bestuurskrachtig geworden en kunnen zij meer beslissingen nemen dan vroeger. De gemeenten moeten niet meer met de hoed in de hand de ministeriële kabinetten rondgaan om de beperkte bedragen in hun richting te kanaliseren.

De invoering van het Investeringsfonds vanaf 1 januari van volgend jaar is opgenomen in de begroting en als die begroting niet kan worden uitgevoerd dan is er geen geld voor de gemeenten. Dat heb ik ook in de Commissie gezegd. Ofwel treedt het Investeringsfonds in werking, ofwel werkt men met begrotingskredieten, maar die zijn er niet, of alleen maar om engagementen van vroeger te honoreren. Ik neem aan dat de leden van de Raad de consequenties uit hun beslissingen zullen treffen.

Nu ik toch over geld aan het spreken ben, handel ik even over het onderwerp debudgettering. Het gaat hier

over een niet zo eenvoudig onderwerp. Daarom heb ik in het uitstekend verslag van mevrouw Duroi een overzicht laten opnemen van wat wordt gedebudgetteerd in de begroting 1991 in vergelijking met de vorige jaren, te vinden op pagina 45. Voor 1991 wordt 15,7 miljard frank gedebudgetteerd, in 1990 was dat 14,8 miljard frank en in 1989 10,5 miljard frank.

Mijnheer Denys, u maakt altijd zoveel misbaar over de debudgettering, maar de premies voor huisvesting bijvoorbeeld zijn nu integraal opgenomen in de begroting.

Toen ik destijds het examen van openbare financiën aflegde bij Minister van Staat Gaston Eyskens had de Regering juist beslist de huisvestingspremies over te brengen van de gewone naar de buitengewone begroting, zoals dat toen heette. Zijn examenvraag was of ik dat verantwoord vond. Ik zal nu niet zeggen wat ik toen heb geantwoord, maar ik ben in ieder geval geslaagd. Ik vermeld dit alleen om aan te tonen dat het probleem al oud is.

De huisvestingspremies worden nu niet meer gedebudgetteerd, evenmin als vele andere zaken vanaf 1993 niet meer zullen worden gedebudgetteerd, bijvoorbeeld de gesubsidieerde werken. Nu blijven buiten het budget alleen nog de financiering van de ziekenhuizen, een aantal andere uitgaven voor de huisvesting, de schoolgebouwen en het Investeringsfonds, stuk voor stuk echte investeringsuitgaven.

Debudgettering is een verderfelijke financiële techniek omdat zij veel te veel kost op lange termijn en iedereen de illusie geeft dat er geld genoeg is, hoewel dat niet het geval is. Als onze begroting een marge toelaat mogen wij die niet gebruiken voor allerlei nieuwe uitgaven, maar wel om allereerst de debudgettering te verminderen.

Nu ga ik in op de zeer concrete vragen over de omvang van het begrotingstekort. Iedereen weet zeer goed dat het 31,3 miljard frank bedraagt.

De heer A. Denys : En daarbij ko-

Denys

men dan nog bijna 16 miljard frank investeringskredieten.

Minister G. Geens : Die zijn bestemd voor twee dingen, het natuurlijk tekort en het toelaatbaar tekort.

De heer A. Denys : Volgens ons is het aanvaardbaar tekort hetzelfde.

Minister G. Geens : De term aanvaardbaar tekort komt uit de terminologie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Hoge Raad van Financiën. U moet die instellingen vragen hoe zij dat aanvaardbaar tekort hebben samengesteld. Het staat ten andere in hun nota's vermeld. De SERV heeft het over een aanvaardbaar tekort van 33,4 miljard frank, de Hoge Raad van Financiën over 36 miljard frank. Het toelaatbaar tekort is ongeveer 3 miljard frank minder.

Mijnheer Denys, op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap werd een tekort van 31,3 miljard frank ingeschreven. Het natuurlijk tekort is het verschil tussen de overgehevelde middelen van de financieringswet en de overeenstemmende uitgaven die aan de bevoegdheden zijn verbonden. De voortzetting van de toestand van 1988 naar 1990 geeft een natuurlijk tekort van 28,6 miljard frank. Het toelaatbaar tekort is 31,3 miljard frank, dus lager dan het aanvaardbaar tekort, voorgesteld door de SERV en door de Hoge Raad van Financiën. Het toelaatbaar tekort wordt op termijn echter gedekt door de annuïteiten.

De thesaurie is tot nu toe niet negatief. De Vlaamse Gemeenschap heeft een rekening courant bij de staat van 11,5 miljard frank. Op dit bedrag moeten geen intresten worden betaald. Wanneer het tekort echter te groot is, worden bepaalde inkomsten niet meer doorgestort. Het is evenwel verwonderlijk dat het tekort op de begroting zo lang is uitgebleven. Op de begrotingen van 1989 en 1990 werd reeds een krediet ingeschreven voor de intresten, dat werd nadien geschrapt. Begin volgend jaar zal een beroep worden gedaan op de kapitaalmarkt om de tekorten te financie-

ren. Dat is geen drama, het is geheel volgens de vooruitzichten.

De begrotingsuitvoering werd steeds strikt gevolgd, er werden zelfs een aantal zaken afgeremd. De begrotingen werden niet systematisch onderschat, maar wel betrouwbaar ingediend en uitgevoerd.

Het spreekt vanzelf dat wij deze lijn in 1991 onverkort zullen verder zetten. Bijgevolg is het nogal duidelijk – dat is ook gebleken uit de uiteenzettingen van de meerderheid, meer bepaald door de heren Verhaegen, Hancké en Van Grembergen – dat deze begroting zal worden goedgekeurd. Het standpunt van de heer Denys is mij niet bekend, maar, gelet op het feit dat de twee liberale collega's, na de opmaak van de begroting, de wereld kond hebben gedaan dat zij bijkomende middelen hadden, mag ik veronderstellen dat ook de liberale partij deze begroting zal goedkeuren. Wij zullen ze op die manier uitvoeren. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Pede heeft het woord.

De heer J. Pede (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, geachte collega's, mijn tussenkomst zal zeer kort zijn, maar ik wens toch even op het fiscaal luik van het programmadecreet in te gaan.

Collega's, ik maak mij zorgen wanneer ik zie hoe wij worden geconfronteerd met bepaalde beslissingen in verband met de fiscaliteit die, eerder geraamd, een totaliteit aan meeropbrengsten moet verzekeren van twee miljard frank.

Het eerste probleem betreft de onroerende voorheffing die op basis van het kadastraal inkomen wordt verdubbeld voor het Vlaams Gewest. Gedurende tientallen jaren was de aanslagbasis van de nationale staat 1,25 ten honderd. Wij gaan nu van 1,25 ten honderd naar 2,5 ten honderd en tegelijkertijd verdubbelt men ook het percentage voor de huurwoningen van de erkende sociale woningbouw, namelijk van 0,8 naar 1,6 ten honderd. Volgens de ramingen zou dit 1,2 miljard frank meer opbrengen voor het Vlaams Gewest.

Ik maak mij niet alleen zorgen over het feit van die verhogingen zelf, maar ook over de mogelijke gevolgen ervan op andere vlakken. Dit percentage vormt namelijk ook de basis voor de opcentiemen die worden geheven door de provincies en de gemeenten, die samen het geheel van de onroerende voorheffing vormen. Wat de gemeenten betreft zal ik niet in detail treden omdat wij daartoe nog de gelegenheid hebben bij de bespreking van de begroting van Binnenlandse Aangelegenheden. Meerdere collega's hebben er reeds op gealludeerd dat de gemeenten op dit ogenblik zware problemen kennen. De heren Verhaegen en Van Grembergen hebben reeds gewezen op de tussenkomsten aan de OCMW's ; deze zijn ondraaglijk voor de gemeentelijke financiën. De milieuproblematiek kost veel geld en zal in de toekomst nog veel geld kosten.

Een ander probleem is dat de staat de belastingen – de aanvullende belasting en de onroerende voorheffing – zeer traag doorbetaalt. Wanneer de gemeenten problemen hebben, dan is het wel met de rekening van 1989, die het eerste cijfer uitmaakt van de koptabel van de begroting 1991. Daarin vindt men de tekorten uit de geraamde inkomsten, vanwege het Ministerie van Financiën, uit de bijkomende belastingen van de gemeenten en zo komt men gemakkelijker aan een negatief cijfer. Ik bedoel dat wij ons er aan mogen verwachten dat in 1991-1992 de gemeentelijke opcentiemen nog zullen worden verhoogd.

De verplichting die opcentiemen te halveren is slechts een verduidelijking. De gemeenten hebben er telkens van gebruik gemaakt – ook wanneer er een kadastrale perekwatie was – om de hoeken af te ronden en er een beetje bij te voegen. Ik vrees dat dit ook nu het geval zal zijn en wij tot een cascade van belastingen op de onroerende goederen zullen komen. Wij moeten oog hebben voor dit gegeven.

Ik wil hier ook aan toevoegen dat men, door een voorziening in de programmawet van de nationale Regering en in afwachting dat de kadastrale perekwatie in 1995 zal worden

Pede

doorgevoerd, de kadastrale inkomens koppelt aan de index van de kleinhandelsprijzen. Men voorziet dus dat in 1991 de kadastrale inkomens met vijf ten honderd zullen stijgen. Dit vormt de basis van de onroerende voorheffing.

De verdubbeling vanwege het Gewest, de verhoging met vijf ten honderd van het kadastraal inkomen en wellicht een verhoging in heel wat gemeenten, zetten mij ertoe aan de Vlaamse Regering te vragen oog te hebben voor deze problematiek.

Een ander punt uit het deel fiscaliteit betreft de spelen en weddenschappen en de belasting op de automatische ontspanningstoestellen. Wij staan hier voor een zeer eigenaardige situatie. In het ingediende ontwerp werd voor spelen en weddenschappen een verhoging ingeschreven van 308 miljoen frank. In de Commissie voor Financiën en Begroting werd, ingevolge het amendement van de heer Weyts en consoorten, die verhoging door allerlei ingrepen verminderd met 155 miljoen frank derwijze dat de geraamde verhoging nog 153 miljoen frank bedraagt. In verband daarmee moet ik echter de belasting op de automatische ontspanningstoestellen naar voren brengen. Ter zake bepaalde het ingediende ontwerp-programmadecreet een verhoging aan taxatie met een geraamde meeropbrengst van 492 miljoen frank. Door datzelfde amendement, met name dit van de heer Weyts en consoorten, kreeg vooral de categorie A, dus de bingo's, de volle lading toegevoegd en werd de huidige belasting van 36.000 frank verviervoudigd tot 144.000 frank. Mijns inziens is de berekening vervat in het amendement van de heer Weyts foutief.

Indien ik goed ben ingelicht staan er thans in Vlaanderen 11.618 dergelijke apparaten opgesteld. Wanneer wij de theoretische berekening maken aan 144.000 frank dan komen wij tot een totale opbrengst van ongeveer 1 miljard 673 miljoen frank.

Minister G. Geens : Was dat maar waar !

De heer J. Pede : Het is inderdaad

niet waar, het gaat hier om een theoretische berekening. Dit betekent dat er een verhoging is van ongeveer 1 miljard 268 miljoen frank, ik bekijk het nog altijd theoretisch. De meeropbrengst bepaald in het amendement van de heer Weyts houdt dus rekening met 7.000 toestellen en niet met meer dan 11.000 toestellen.

Dit amendement lijkt, mijns inziens, eerder op een soort afrekening binnen de sector omdat de verhoging volledig wordt gedragen door één enkele sector uit het ganse geheel. Alhoewel men de seizoenregeling opnieuw heeft ingevoerd waardoor er 60 miljoen frank minder ontvangsten zijn, meen ik dat dit een peulschil is vergeleken met de rest.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, ik zou uw aandacht willen vragen voor het koninklijk besluit waarvan men ons zegt dat het eerstdaags zal worden uitgevaardigd – maar dat zegt men reeds enkele jaren – waarbij inzetgeld en de winsten bij het spel aanzienlijk zullen worden verminderd of in elk geval beperkt. Dit betekent dat de opbrengst van die apparaten ook zal dalen van zodra het koninklijk besluit zal zijn verschenen.

De taxatie van 144.000 frank zal voor de meeste van die toestellen onbetaalbaar zijn geworden en de doodsteek voor deze branche betekenen.

Het is niet alleen het feit van de taxatie dat mij stoort, maar vooral mijn volgende vraag. Wat zal er gebeuren met de eventuele gevolgen ? Er wordt geraamd dat er ongeveer vijfhonderd kleine- en middelgrote ondernemingen zijn in de automatenbranche. Volgens de vooruitzichten zullen de meesten door deze taxatie hun deuren moeten sluiten. Men moet nu zeer goed weten wat men wil : ofwel zegt men dat het onwettig is en laat men niet meer toe dat deze apparaten worden geplaatst ; ofwel zegt men niets en legt men een dergelijke taxatie niet op.

De verviervoudiging van de taxatie zal dus niet alleen een onoverkomelijke financiële weerslag hebben op de bingo-exploitatie, maar ook talrijke drankgelegenheden zullen hun inkomsten zien dalen. Inderdaad, in

deze drankgelegenheden is niet alleen de winst op de verkoop van dranken belangrijk maar ook de percentages die door de bingo's worden toegekend aan degenen in wiens lokaal zij worden geplaatst. Op de winsten wordt gewoonlijk 20 à 25 ten honderd uitbetaald, wat voor deze mensen dan ook een aanzienlijke bron van inkomsten is. Wanneer de huidige maatregel zal worden uitgevoerd, zullen zij hun financiële verplichtingen tegenover banken en leveranciers niet langer meer kunnen nakomen. In Vlaanderen zijn er ongeveer 15 à 20.000 lokaalhouders waarvan een aanzienlijk percentage, mede dank zij hun aandeel in de opbrengst van de automatische ontspanningstoestellen, het hoofd boven water kan houden. Op het gebied van de tewerkstelling wordt geraamd dat er bij de ongeveer vijfhonderd KMO's ongeveer zesduizend werknemers het risico lopen hun betrekking te verliezen omdat in de automatenbranche het personeelsbestand drastisch zal moeten worden ingekrompen. Het is trouwens algemeen bekend dat bij verbouwing of herinrichting van horecavestigingen – vooral van drankgelegenheden, het vaak gebeurt dat een gezamenlijke financiële inspanning wordt geleverd van de automatenexploitanten, de brouwerijen, de bierhandelaars, enzovoort, die aan deze mensen renteloze leningen toestaan die dan moeten worden terugbetaald door *ristorno's* op de dranken of door een deel van de winsten bij het plaatsen van deze automaten.

Welnu, dit alles zal verdwijnen en ook de kredietlijnen die voor vele horeca-bedrijven geopend zijn en die door de automatenhandelaars worden gewaarborgd, lopen gevaar totaál te ontspreken. Deze sector zou dus volledig in de war worden gestuurd.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, als u van oordeel bent – en dat is natuurlijk uw verantwoordelijkheid en die van de meerderheid van de Executieve – dat meer geld voor het Vlaams Gewest moet worden gevonden, doe het dan op een redelijke en ook op een rechtvaardige wijze. Zorg er dan voor dat de verschillende sectoren leefbaar blijven en dat de

Pede

inspanningen op een gelijke wijze worden verdeeld. Omdat zulks hier niet het geval is, vraag ik u de fiscale bepalingen van het programmadecreet alsnog te willen herzien. (**Applaus bij de leden van de PVV**)

De Voorzitter : De heer Loones heeft het woord.

De heer J. Loones (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Regering, geachte collega's, in het kader van mijn algemene benadering van de begroting wens ik, zelfs wanneer u reeds op een aantal elementen heeft geantwoord, op enkele begrotingsposten de nadruk te leggen.

Heden durven wij zeggen, weliswaar met de vingers gekruist, Vlaanderen doet het goed !

Door het VEV wordt dit als volgt geformuleerd, ik citeer : De Vlaamse economie is de drager van het Belgisch economisch herstel. Wanneer België het economisch goed doet, dan werd dat in hoofdzaak bewerkstelligd door Vlaanderen. (. . .) Vlaanderen deed het niet alleen uitstekend in de Belgische context. Het heeft zich de jongste jaren structureel zeer evenwichtig ontwikkeld en kan met de sterkste regio's uit Europa wedijveren. Samen zijn deze regio's de motor van de economische vooruitgang in Europa.

Dit citaat van het VEV bevat eigenlijk een volledig programma. Vlaanderen doet het dus goed, maar de vraag, die wij ons vandaag stellen, is of uw begroting, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Regering, Vlaanderen waard is.

De antwoorden van de politieke commentatoren, uit de pers en de belangengroepen, zijn al even uiteenlopend als de beoordelingen door de diverse politieke groepen.

Eén der mooiste perstitels verscheen in De Standaard van 18 augustus 1990, ik citeer : Wat we zelf doen, doen we voorlopig een ietsje beter. Mijn partij, de Volksunie, behoort, zoals men weet, nog altijd tot de meerderheid. Volksverbonden als wij

zijn, verstoten wij, uiteraard, ons eigen kind niet, wat niet wil zeggen dat wij blind zouden zijn voor de fouten ervan. Het is op de beschrijving daarvan dat de heer Denys wacht.

Hoe ziet de begroting 1991 eruit ? Aan de inkomstzijde staan de totale ontvangsten voor een bedrag van 376,1 miljard frank, wat een stijging met 7,1 ten honderd inhoudt.

Ik zal hier alle cijfers in verband met de begroting niet vermelden, maar ik wil toch op een bepaald element wijzen.

Onze middelen zijn praktisch volledig afkomstig – voor 90,4 ten honderd – van de zogenaamde gedeelde en samengevoegde belastingen, overgedragen door de centrale staat. Het gaat hier voornamelijk om de BTW, voor 47,1 ten honderd, en de personenbelasting, voor 41,2 ten honderd.

De uitgaven werden bepaald op 407,9 miljard frank, wat neerkomt op een stijging met 7,3 ten honderd, tegenover een stijging met 7,1 ten honderd voor de middelen.

Ik wil enkele cijfers aanhalen betreffende diverse beleidsdomeinen met vermelding van de vergelijkende percentages.

Betreffende de schone kunsten is er een stijging van 2 miljard frank in 1990 tot 2,2 miljard frank in 1991 ; voor het bibliotheekwezen is er een stijging van 1,2 miljard frank in 1990 tot 1,3 miljard frank in 1991 ; de rubriek media stijgt van 6,3 miljard frank in 1990 tot 6,9 miljard frank in 1991 ; voor jeugd merken wij een daling van 833 miljoen frank in 1990 naar 808 miljoen frank in 1991 ; voor sport is er een daling van 707 miljoen frank in 1990 naar 574 miljoen frank in 1991 ; toerisme daalt van 625 miljoen frank in 1990 naar 492 miljoen frank in 1991.

Ik wil toch nog enkele positieve voorbeelden aanhalen. De ordening van het platteland stijgt van 1,8 miljard frank in 1990 naar 1,9 miljard frank in 1991 ; monumentenzorg stijgt van 427 miljoen frank in 1990 naar 592 miljoen frank in 1991 ; Brusselse initiatieven stijgt – volgens ons evenwel niet voldoende – van 364 mil-

joen frank in 1990 naar 415 miljoen frank in 1991.

Ik wens in de algemene bespreking van de begroting – nadat Volksuniefractieleider, de heer Paul Van Grembergen, de politieke standpunten ter zake uiteenzette – enkele meer cijfermatige technische beoordelingspunten aan te duiden.

Wij stellen met genoeg vast dat de aan Vlaanderen ingevolge de financieringswet toegekende middelen voor ons gunstiger evolueren dan voor de andere Gewesten en Gemeenschappen. De kritiek op de financieringswet blijkt dus grotendeels ongegrond. Uit het verslag van de Hoge Raad van Financiën over de financieringsbehoeften van de overheid kon trouwens reeds worden geconcludeerd dat de Vlaamse Regering haar middelen sneller zou zien stijgen dan de andere deelgebieden. Dit betekent dat de primaire uitgaven voor Vlaanderen, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gebied jaarlijks respectievelijk met 1,25 ten honderd, 0,95 ten honderd en 0,45 ten honderd kunnen toenemen, terwijl de Franse Gemeenschap haar middelen met 0,64 ten honderd ziet teruglopen. De werkelijke cijfers overtreffen dankzij de economische hoogconjunctuur de verwachtingen die op basis van theoretische modellen als resultaat van de financieringswet werden gekoesterd. Daaruit is ongetwijfeld de indruk gegroeid dat er voor het eerst enige begrotingsruimte is ontstaan om nieuwe aandachtspunten concreet in te vullen.

Ik kom nu tot de zogenaamde frustratie van de deelgebieden. Daaraan wordt een dreigend element toegevoegd. Bij het financieringssysteem dat geldt tot 2000, werd meteen een besparingsinspanning voor de deelgebieden ingeschreven, waardoor zij meestal niet zelf de vruchten plukken van een welvaarts-groei. Onze middelen volgen hoegenaamd niet de ontwikkeling van het bruto regionaal produkt. Voor de kas van de deelgebieden is het BRP dus nog geen gefederaliseerd BNP. Nu dreigt op lange termijn bovendien het gevaar dat ook in de definitieve fase van staats-hervorming, dus na 2000, de Gewes-

Loones

ten en Gemeenschappen niet volledig hun deel zullen krijgen in de resultaten van de welvaarts-groei.

De federale wetgeving werkt de oprichting van éénmansvennootschappen in de hand. Tal van zelfstandige ondernemers en beoefenaars van vrije beroepen richten een éénmansvennootschap op. De Voorzitter van de Executieve heeft zelf tijdens de Commissie verklaard dat, indien deze evolutie zich voortzet, in 2000 de helft van de huidige belastingplichtigen mogelijks niet meer onder het stelsel van de personenbelasting valt.

De heer A. Denys : Mijnheer Loones, tijdens de besprekingen over de financieringswet heeft de PVV een amendement ingediend om een gedeelte van de vennootschapsbelasting als financieringsmiddel te gebruiken. Uw partij heeft toen tegen het amendement gestemd en de financieringswet integraal goedgekeurd. Ik meen dat het nogal hypocriet is om pas drie jaar na de goedkeuring van de financieringswet erover te zeuren dat de Gemeenschappen en Gewesten onvoldoende kunnen genieten van een eventuele stijging van de ontvangsten. Dat is allemaal gezegd bij de bespreking van de financieringswet .

De heer J. Loones : Mijnheer Denys, de Volksunie is niet van oordeel dat de financieringswet een vaststaand gegeven moet blijven. Ik kom daar straks op terug. De financieringswet is wat zij is, maar er moet ruimte blijven om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij. **(Twistgesprekken tussen de heren E. Van Rompuy en A. Denys)**

Zoals een collega liet opmerken, dit is geen wet van Meden en Pezen. De Gewesten en Gemeenschappen zouden op langere termijn, na 2000, buiten de prijzen vallen. Er moet dus in ieder geval een nieuw akkoord ter zake worden uitgedokterd. Dezelfde zorg geldt voor de gemeenten en werd herhaaldelijk tijdens de vele besprekingen vertolkt.

Vraag is of de financieringswet aan deze druk zal kunnen weerstaan. In de Commissie voor Financiën en Begroting heeft de Voorzitter van de

Executieve verklaard dat de aandacht van de Regering reeds op dit probleem werd gevestigd. Het werd ter sprake gebracht tijdens de Interministeriële Conferentie van Financiën en Begroting. Ook de ontwijking van registratierechten door inbreng van onroerende goederen in vennootschappen aan 1 ten honderd eerder dan gewone verkopen aan 12,5 ten honderd werd er behandeld. Tot nu toe leverde deze conferentie geen resultaten op. Volgens de Voorzitter van de Executieve zou een oplossing moeten worden gevonden op het vlak van de fiscale wetgeving eerder dan in het kader van de financieringswet.

Ik meen daartegenover dat een dergelijke fiscale oplossing slechts fragmentair kan zijn. Men kan het economische leven niet in bepaalde banen dwingen omwille van fiscale motieven. Men kan de oprichting van vennootschappen niet afremmen omdat dit in een verdelingsperspectief van belastingen en inkomsten zou passen. Het is in elk geval een zaak die moet worden gevolgd.

De heer A. Denys : Wat u zegt is interessant maar toch zou ik graag enige verduidelijking krijgen want er zit een zekere onlogica in uw redenering. U hebt eerst de lof gezwaaid van de financieringswet. Dat is uw recht. Daarna zegt u dat wij in die financieringswet geprangd zitten. Ik zou graag van u vernemen of men de herziening van de financieringswet in een derde of in een vierde fase ziet. Voorziet u vóór de termijn van tien jaar – de duurtijd die voor de financieringswet is voorzien – al een eventuele herziening van de financieringswet ?

De heer J. Loones : Mijnheer Denys, ik meen dat het ter gelegenheid van begrotingsbesprekingen is dat men een bepaalde bezorgdheid kan uiten. Wanneer wij thans zien dat de evolutie van de middelen in gevaar dreigt te komen door een systeem, dat inderdaad een goed systeem was, dan moet dat in begrotingsbesprekingen zoals die vandaag plaatsvinden, worden besproken. De specifieke maatregelen zullen afhankelijk zijn van de politieke toestand en van de oplossingen die op budgettair vlak kunnen worden gevonden.

De heer A. Denys : U sluit dus niet uit dat indien er binnen tien jaar een meerderheid zou zijn, de financieringswet kan worden gewijzigd zelfs indien de tien jaar nog niet verstrekken zijn.

De heer E. Van Rompuy : U hebt gezegd, mijnheer Denys, dat u nooit in een Regering wil komen die de financieringswet niet wijzigt. **(Twistgesprek tussen de heer E. Van Rompuy en de heer A. Denys)**

De heer J. Loones : Mijnheer Denys, u kent mijn standpunten. Wij hebben daarover al meer dan eens gedebatteerd naar aanleiding van de bijkomende ristornering van het kijk- en luistergeld. Mijn standpunten dreigen zelfs verder te gaan dan wat leden van mijn fractie soms zeggen. Ik begrijp dan ook zeer goed dat u mij een opmerking wilt ontlokken. Ik waardeer ook dat mijn collega's mij ter hulp snellen, mij behoedend voor het gevaar van onverhoedse uitspraken. Het is mijn overtuiging – ik zeg dit met volle kennis van zaken, ik weet dus wat ik zeg – dat dergelijke debatten moeten kunnen worden gevoerd. Wij moeten met onze Vlaamse meerderheid sterk genoeg zijn om een dergelijk debat aan te durven. Ik verzet er mij tegen dat wij, door een vorm van zwakheid, aan heel die financieringswet niet zouden durven raken alleen maar omdat, indien wij aan het ene raken, er ons misschien een ander groot ongeluk op het hoofd valt. Ik begrijp niet waarom wij ons in die angstpositie zouden moeten terugtrekken.

In Duitsland gebeurt er elk jaar een nieuwe evaluatie in de verdeling van de middelen tussen de Länder. Ik zeg niet dat wij dit onverhoeds moeten doen en ik zeg ook niet dat wij het nu reeds moeten doen. Ik vraag enkel de aandacht voor een evolutie van wat met ons totaal belastingssysteem is verbonden en met toestanden die wij niet konden voorzien op het ogenblik van de goedkeuring van de financieringswet. Ik zeg dit omdat ik nog een ander gegeven, waarvoor ik even uw aandacht vraag, wens te beklemtonen.

De heer A. Denys : Ik stel vast, mijnheer Loones, dat u altijd maar pleit

Denys

voor meer middelen. IJ, als overtuigd Vlaming, moet toch weten dat een zuinigheidsbeleid altijd een van de voornaamste kenmerken van Vlaanderen is geweest. Wij proberen dus altijd onze financiële situatie door besparingen gezond te krijgen. Wat aan de ene kant groeit moet aan de andere kant worden gecompenseerd. Dat vind ik in uw uiteenzetting niet terug. Mag ik daaruit besluiten dat u meer kijkt in de richting van een soort van consumptiefederalisme. U vraagt zich enkel af hoe wij aan meer middelen kunnen geraken om de nieuwe slogan van de groeisectoren op te vangen. Het bekommert mij een beetje dat u, als Volksunie, de Vlaamse reflex van zuinigheid hebt verloren.

De heer J. Loones : Wij kunnen dit op twee manieren benaderen, mijnheer Denys. Het grensnut van de besteding is groter wanneer de eigen middelen in Vlaanderen worden besteed dan wanneer die middelen op het centrale niveau worden besteed. Deze benadering spoort ons aan om aan te dringen op een toename van het pakket eigen middelen.

Die middelen moeten zo goed mogelijk worden aangewend. Daarbij moet het nadeel van een toename van de schuldenlast worden afgewogen tegenover het nut van de uitgave. Ik ben ervan overtuigd dat wij ook dit meester zijn. Derhalve pleit ik niet ten koste van alles voor saneringsmaatregelen, maar dring ik wel aan op nuttige besparingen.

Ik kom nu tot het begrotingsadvies van de SERV, dat u wellicht ook zal interesseren. De SERV geeft enkele belangrijke beschouwingen en schetst enkele scenario's met betrekking tot de evolutie van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap. Uit het advies blijkt dat het aandeel van de gunstig verdeelde personenbelasting in het totaal van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap, als gevolg van het mechanisme van de financieringswet, toeneemt van 41,2 procent in 1991 tot 52,6 procent in 2000. Het aandeel van de minder gunstig verdeelde BTW-ontvangsten daalt in dezelfde periode van 47,2 procent tot

36,9 procent. Dit versterkt onze bezorgdheid over de structuur van het fiscaal systeem.

Over de gewestbelasting heeft de heer Pede daarstraks reeds uitvoerig gesproken. Wij stellen vast dat deze belastingen, waarvoor Vlaanderen autonoom bevoegd is, werden verhoogd met 2 miljard frank op een totaal pakket van 23,6 miljard frank. Ondanks verwoed verzet in de Commissie voor de Financiën, blijft deze ingrijpende verhoging gehandhaafd. Zij omvat een verdubbeling van de basis roerende voorheffing van 1,25 procent tot 2,5 procent van het kadastraal inkomen en een belangrijke verhoging van de belasting op spelen, weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen. De verhoging van de onroerende voorheffing treft een zeer brede laag van de bevolking, terwijl bepaalde andere verhogingen de getroffen sectoren voor ernstige rendabiliteitsproblemen stellen die hun leefbaarheid in het gedrang kunnen brengen.

Niemand betaalt graag meer belastingen. Dat die belastingen worden betaald voor het nieuwe Vlaanderen kan de pil niet vergulden. Integendeel, veel Vlamingen ergeren zich aan het feit dat Waalse en Brusselse landgenoten er beter van af komen. Graag vernam ik van de Voorzitter van de Executieve hoe het staat met soortgelijke belastingen in Wallonië en Brussel. De psychologische benadering is hier ook belangrijk. De Voorzitter van de Vlaamse Executieve heeft in de Commissie verklaard dat niet volledig werd ingegaan op de verlangens van de centrale overheid op het vlak van de onroerende voorheffing. Graag vernam ik hoe het Waalse en het Brusselse Gewest hebben gereageerd en of ook daar de gewestbelasting werd verhoogd.

Minister G. Geens : Mijnheer Loones, ik kan u daarop het volgende antwoorden. Ten eerste, de verdubbeling van de onroerende voorheffing in het Vlaams Gewest geldt voor alle gemeenten in Vlaanderen. En het is nogal evident dat er geen afwijking wordt toegestaan aan de gemeenten met een bijzonder taalstatuut. Ten tweede, zullen wij alle gemeenten verplichten de thans toegepaste op-

centiem te delen door twee. Ten derde, de verhoging van het kadastraal inkomen met 5,3 ten honderd maakt deel uit van de nationale wetgeving. Dit geldt dus voor heel België en niet voor een of ander Gewest.

De heer J. Loones : Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, ik meende dat u in de Commissie had verklaard dat de centrale Regering naast een indexatie van het kadastraal inkomen ook wou overgaan tot een verhoging van de onroerende voorheffing van 1,25 naar 2,50 ten honderd. Dat blijkt dus niet zo te zijn.

Minister G. Geens : Neen. Als de centrale Regering daaromtrent iets wil doen, moet zij met ons overleggen. De centrale Regering wilde een aantal vrijstellingen wijzigen; materie waarvoor zij niet meer bevoegd is. Wij hebben dat laten opmerken en de nationale Regering heeft dan een aantal artikelen laten vallen.

De heer A. Denys : De Franstaligen passen geen enkele fiscale verhoging toe, maar schuiven de factuur gewoon door naar de nationale Regering en rekenen voor de rest op een verhoging van de ristornering van het kijk- en luistergeld.

Minister G. Geens : Daar moet u ons niet van beschuldigen.

De heer A. Denys : Ik bedoel alleen dat wij alert moeten zijn.

Minister G. Geens : Dat zijn we. Daarvoor hebben we niet op u moeten wachten, mijnheer Denys. De bevinding is en dat mogen we niet uit het oog verliezen, dat een aantal landgenoten als ze er belang bij hebben, over de grens gaan kijken.

De heer J. Loones : Dan nog enkele woorden over de norm.

Bij de begroting wordt de norm gerespecteerd zoals gesteld door de financieringswet, met name het natuurlijk tekort, vastgesteld voor 1991 op 31 miljard frank. Vraag is of dit voldoende is.

De begrotingstekorten voor 1989 en 1990 werden lager gehouden dan deze zogenaamde natuurlijke tekorten, wat in het Vlaamse centenboek, uit-

Loones

gegeven door de Minister-Voorzitter, werd geroemd als het resultaat van een eerlijke en voorzichtige begrotingsopmaak, gericht op een gezonde toekomst.

De SERV-begrotingsadviezen bezworen ons veel verder te gaan in de besparing. De SERV stelt dat de Vlaamse Regering wel erg ruim gebruik maakte van de debudgettering. Het tekort van 31,8 miljard frank diende volgens de Raad verhoogd te worden met de geprefinancierde beleidskredieten ten bedrage van 18,8 miljard frank. Het deel hiervan dat uiteindelijk ten laste komt van de begroting bedraagt 13,7 miljard frank. Door de herfinanciering van de huisvestingslasten wordt nog eens 2,7 miljard frank gedebudgetteerd. Rekening houdend hiermee komt het totale begrotingstekort neer op 48,2 miljard frank. De SERV meent dat hierdoor de groei mogelijk kheden in de toekomst worden gehypothekeerd. Ook zal het schuldniveau hoger komen te liggen. Tevens besluit de SERV dat de begroting van 1991 niet zal leiden tot een nieuw beleid. Met andere woorden : geen sprake van een globale saneringsinspanning. Ook wordt er een sterke opwaartse impuls gegeven aan de uitgavendynamiek vanaf 1992.

Daartegenover kan rustig worden gesteld dat de weg van de budgettaire orthodoxie resoluut is ingeslagen. De begrotingsfondsen worden versneld afgebouwd. Het Wegenfonds zit reeds helemaal in de eigenlijke begroting.

Onze fractie blijft solidair met de in de Executieve bepaalde begrotingspolitiek. Koken kost geld, en wat we zelf beter doen is daarom niet goedkoper.

De heer A. Denys : Die is goed.

De heer J. Loones : Maar nog niet zo goed als die over het verzuild water. Die positieve noot mag ons echter niet doen vergeten dat het gebrek aan besparingen en de debudgettering negatieve aspecten zijn, waarvoor wij nadrukkelijk de aandacht vragen van de Voorzitter van de Vlaamse Regering, specifiek be-

voegd en verantwoordelijk voor de begroting en de financiën.

Wat de aandachtspunten betreft ondersteunen wij ten volle de groene beleidslijn in de begroting, die verder gaat dan het strikte milieubeleid en die bijvoorbeeld ook in het verkeers- en infrastructuurbeleid en in het economisch beleid terug te vinden is.

Ook de investeringen in het openbaar vervoer, zoals de verhoging met 1 miljard frank voor De Lijn, de verdubbeling van investeringskredieten, de verhoging met 800 miljoen frank voor verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid, worden toegejuicht. De investeringspolitiek ten voordele van de havens bewijst op overduidelijke wijze de breuk met de wafelijzerpolitiek van het verleden.

Anderzijds willen wij graag de band met de hoofdstad en de Brusselse Vlamingen nog meer onderstreep zien.

Verder hechten wij groot belang aan de kwalitatieve verbetering van het Vlaams beleid, onder meer door het uittrekken van meer middelen voor het cultuurbeleid en voor het Investeringsfonds van de Gemeenten dat wij zo vlug mogelijk, liefst vanaf 1 januari 1991, in werking willen zien treden.

Wij pleiten ook voor een grotere decentralisatie van het beleid. De lokale overheidssector is op het terrein steeds een loyale partner gebleken in het saneringswerk. Decentralisatie zou een eigen handelsmerk van de Vlaamse deelregering, moeten worden.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in het SERV-begrotingsadvies zit ook een schets van de maatschappelijke en sociaal-economische tendensen. Zoals men bij het toerisme, waarover ik in de loop van dit begrotingsdebat nog zal spreken, spreekt over de drie „S's” – Sea, Sex and Sun – zijn er in de algemene maatschappijbenadering de drie „M's” – Maatschappelijke achterstelling, Mobiliteit en Milieu. In deze Vlaamse begroting voor 1991 onderkent men zonder de minste moeite de speciale aandacht voor deze „drie M's”. De Volksunie be-

stempelt dan ook, zonder moeite, deze begroting als toekomstgericht.

De Voorzitter : De heer Vandermarliere heeft het woord.

De heer J. Vandermarliere (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, mag ik er vooreerst op wijzen dat mijn uiteenzetting niet moet worden geïnterpreteerd als een verdediging van het gokken.

Als Senator van de Oostkust en schepen van een badstad wil ik enkele opmerkingen plaatsen bij de fiscale bepalingen die de Vlaamse Executieve denkt te moeten nemen in het kader van het programmadecreet. In het bijzonder wens ik te spreken over de gewestelijke belastingen op spelen en weddenschappen en op automatische ontspanningstoestellen.

Wij stellen vandaag vast dat de Vlaamse Executieve op een gekunstelde wijze maatregelen wenst te nemen om haar middelenbegroting bijkomend te spijzen. Nergens is hierbij sprake geweest van enige vorm van consultatie, van verduidelijking met de betrokken sectoren om op basis van een juist inzicht van deze materie te komen tot een eventuele wijziging van de fiscale bepalingen. In het voorstel van programmadecreet werden de belastingtarieven in de sector bijna verdubbeld.

Tijdens de commissiebesprekingen werden ingevolge amendementen van de heren Weyts en consoorten binnen het totale pakket belastingverhogingen verschuivingen goedgekeurd, gaande van een verdubbeling naar een verviervoudiging ! Men kan dan ook niet spreken van een eenvoudige indexatie. De Vlaamse Executieve werkt hier met de karwats. We kunnen het niet anders dan een werkelijke afstraffing noemen.

De casino's stellen dwingende vragen over hun voortbestaan. Ook de gemeenten en steden met een casino op hun grondgebied worden door deze fiscale heksenjacht getroffen. Zij ontvangen immers de huuropbrengsten van deze gebouwen en de taksen op het spel.

Wij mogen hierbij ook niet vergeten

Vandermarliere

dat de casino's een belangrijke aantrekkingspool vormen inzake het toerisme aan de kust. Deze casino's hebben al te lijden aan de leegloop naar de nieuwe casino's in Scheveningen, Breda en Valkenburg. Het is dan ook allesbehalve het juiste moment om de belastingen te verhogen. De leegloop zal door deze maatregel immers nog groter worden.

Daarnaast mogen wij niet vergeten dat de lunaparken aan de kust ook veel personeel te werk stellen. Zij worden soms ten onrechte beschouwd als goktenten, niettegenstaande het feit dat daar geen bingo's of jackpots zijn opgesteld. Het gaat hierbij hoofdzakelijk over elektrische ontspanningstoestellen met zogenaamde muntproevers met jetons. Ook staan er in de lunaparken vele kinderspelen en elektrische bowlings opgesteld.

Dat de Vlaamse Executieve hiertegen een kruistocht wil beginnen is onbegrijpelijk. Er zal aan de kust een vermindering van het toerisme plaatsvinden met een stijging van de werkloosheid. Dit alles ingevolge beslissingen van de overheid die zelf kansspelen organiseert zoals Lotto, Presto en Barraka. Daarop moet een beperking worden gelegd, want iedere dagbladwinkel is een goktent geworden.

De overheid vergeet de zware concurrentievervalsing die ontstaat door het invoeren van de fiscale verhogingen. De casino's en lunaparken van Wallonië en Brussel zijn immers uitgesloten van deze fiscale verzwaring.

De Vlaamse Executieve zal zich zwaar misrekenen als zal blijken dat de fiscale inkomsten niet zo hoog zullen liggen als zij werden geraamd. Het enige dat men zal bereiken is een vermindering van de werkverschaffing in deze sectoren.

Mijnheer de Voorzitter, ik wens nog even stil te staan bij mijn voorstel van decreet, mede ondertekend door de heren Desutter, Weyts, Mommerency, Loones en Devolder, houdende wijziging van artikel 81 van het Wetboek van de met de inkomsten gelijkgestelde belastingen. Bij de commis-

siebespreking verklaarde de Voorzitter van de Vlaamse Executieve dat het bestaande liberalisme niet moet worden uitgebreid.

In het verslag van mevrouw Duroi-Vanhelmont lees ik dat de meerderheid van de commissieleden het met de stelling van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve eens is. Ik wijs erop dat hiervoor nog geen stemming plaatsvond.

Ik vraag de mede-ondertekenaars van mijn voorstel van decreet in hoeverre zij nog achter hun voorstel van decreet staan ?

Tot slot wens ik de Executieve eraan te herinneren dat fiscale verzwaringen de eventuele verslaving niet zullen uitbannen. Een gebeurlijke aanpassing van de wet, waarbij de winstkansen en de inzet worden gewijzigd zou, mijns inziens, de verslaving veel beter kunnen beperken. In dit verband verwijs ik naar de vraag in verband met de bingo's, door een collega in de Commissie gesteld. De vraag werd tevens gesteld of de Minister van Justitie hieromtrent een document heeft overgemaakt aan de Voorzitter van de Executieve.

Tot nu toe antwoordde de Voorzitter van de Executieve nog steeds niet op deze vraag. Ik betreur dat deze Executieve gokt op gokkers en wij zullen dit gokdecreet dan ook niet goedkeuren.

De Voorzitter : De heer Daems heeft het woord.

De heer R. Daems (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, collega's, ik zal zeer bondig zijn.

Onze fractievoorzitter en de respectievelijke leden van onze fractie gaven reeds uitgebreid de mening van de PVV weer over de Vlaamse begroting. Ik meende echter in de marge van die bespreking slechts één amendement in te dienen. Het gaat om een belangrijk amendement, dit om twee redenen : ten eerste, omdat het een zekere symboliek inhoudt en ten tweede, omdat het maar liefst tienduizenden Vlamingen een beetje belastingenspijt zal geven.

Mijnheer de Voorzitter, collega's,

het decreet dat vandaag in de Commissie werd goedgekeurd houdt nog steeds een taks in op de duivenprijskampen. Uit het betoog van de heer Vandermarliere blijkt dat 800 miljoen frank bijkomende belastingen zullen worden geïnd. Hierin is een klein bedrag van 30 miljoen frank begrepen, komende van de duivenliefhebbers. Dat is de informatie die de federatie mij overmaakte. Het gaat hier over weddenschappen. Die belasting heeft dus niets te maken met prijskampen en wordt geheven op elke ring, à rato van 10 frank per ring. De eigenaar van de duif is deze belasting dus verschuldigd. Het gaat hier dus om een zeer marginale opbrengst binnen de bijkomende opbrengst die wordt voorgesteld. Vijfendertigduizend Vlaamse gezinnen zijn bij deze belasting betrokken. Meestal gaat het om gepensioneerden of personen met een zeer bescheiden inkomen. Uw doelgroepen dus, mijnheer Van Rompuy !

Bovendien is deze belasting zeer inefficiënt vermits de kosten die de Bond moet dragen om ze te innen bijna even hoog zijn als de belasting zelf. Deze belasting is ook zeer unfair voor de gezinnen die slechts over een bescheiden inkomen beschikken en voor de gepensioneerden en zij maakt slechts een klein deel uit van de bijkomende belasting in dit decreet beoogd. Ik stel voor deze belasting te laten wegvallen. U weet dat dit een goed voorstel is, mijnheer Van Rompuy. Daarom bent u trouwens zo lastig. Zo bent u.

Ik stel u voor samen met mij die belasting af te schaffen, belasting die amper 30 miljoen frank bedraagt doch meteen 35.000 Vlaamse gezinnen treft die hun hobby in het gedrang zien komen. Het betreft trouwens een marginaal bedrag in de belastingverhoging die u doorvoert. Ik kan u verzekeren dat de Koninklijke Belgische Duivenbond, die door mij werd gecontacteerd, zich zeker zal verheugen wanneer dit wordt goedgekeurd. **(Applaus bij de PVV)**

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, ik

Geens

wil bondig antwoorden op de verscheidene vragen die nog werden gesteld na mijn algemeen antwoord.

Mijnheer Daems, het verwondert mij dat spelen en weddenschappen en al wat daarmee samenhangt hier tot dergelijke passies aanleiding geeft. Wanneer u informatie inwint, collega uit mijn eigen arrondissement, dan moet u dat bij de goede bron doen. Ik kan u uitdrukkelijk meedelen dat er niets verandert aan de taks op de duivensport. Ik herinner mij nog heel goed een twaalftal jaar geleden met de duivenbond een nieuwe regeling te hebben genegotieerd waarvoor ik achteraf enorm veel felicitaties heb gekregen. U moet in Aarschot dus niet gaan rondstrooien dat ik het inzicht had de taks op de duivensport te verhogen, want dat is niet waar. Dit geldt eveneens voor de taks op de bingotoestellen, mijnheer Vandermarliere. Wij hebben rekening gehouden met het feit dat er in die inkomsten een zekere elasticiteit bestaat. Als u de bingo's verviervoudigt – wat wij doen – dan kan dit voor gevolg hebben dat een aantal van deze toestellen wordt weggenomen. Op zich lijkt mij dat geen sociale achteruitgang, integendeel. Op die manier hebben wij voor de andere spelen, weddenschappen en dergelijke meer, in hetzelfde kader de thans bestaande belasting ongewijzigd gelaten of maximaal met tien ten honderd verhoogd. Trouwens, de casino-exploitanten die aanwezig waren op de vergadering van de openbare Commissie voor Financiën hebben mij na de vergadering allen bedankt.

Als de heer Van Rompuy op uw uitnodiging om ter plaatse te komen zou ingaan, zou hij daar ongetwijfeld goed worden ontvangen.

Mijnheer Loones, met deze mobiliteit van de belastingen moeten wij in België ook voor de andere belastingen rekening houden. Wanneer de vennootschapsbelasting op de ene of de andere manier zou worden regionaliseerd, weten wij zeer goed dat er, weze het maar bij kleine verschillen in tarificatie, onmiddellijk een verplaatsing zou gebeuren van zetels van ondernemingen. In Amerika,

waar een veel grotere mobiliteit is, verhuist een bepaalde onderneming op één jaar tijd voor de fiscale aangiften van Canada naar de Verenigde Staten of omgekeerd, naargelang de fiscale wetgeving. Zulks kan hier niet.

De Europese Gemeenschap heeft ook haar eigen belasting. Het gaat om de BTW-ontvangsten aan de grens. Aangezien de grens een definitief gegeven is, is dus fiscale distortie niet mogelijk. Daarmee moet men rekening houden wanneer men het heeft over alternatieve belastingen. Het is niet alleen een probleem van de juiste verdeling, maar ook van belastingopbrengsten. Wanneer een bepaalde belasting wordt verhoogd, maar wanneer de mobiliteit van die aard is dat de fiscale basis volkomen ontglipt, is de opbrengst nul, wat niet de bedoeling is.

Aan de heer Pede heb ik volgende opmerking : de onroerende voorheffing is in Vlaanderen alleen verhoogd voor het deel dat ten goede komt aan het Gewest. De stemmingmakerij die we daaromtrent hebben beleefd doet mij terugdenken aan de stemmingmakerij na de perekwatie van 1979 die, objectief gezien, voor de sector van de onroerende beleggingen een goede zaak was. Dat is nadien gebleken en dat blijkt nog altijd. Er werd aan stemmingmakerij gedaan en ik heb de indruk dat sommigen in de bouwsector hier ook bewust aan meewerken. Nadien moet men er zich niet over verbazen dat er in de bouwsector een crisis **ontstaat**. Men moet er zich voor hoeden de bevolking verkeerde inlichtingen te verstrekken. Immers, niet de politici maar de burgers zijn daarvan het slachtoffer.

Ten opzichte van de gemeenten hebben wij enorme inspanningen gedaan, ook op financieel vlak. Vorige week werd in de ministerraad beslist het deel van de additionele opcentiemen, of de inkomsten op de natuurlijke personen dat aan de gemeenten toekomt, vervroegd uit te keren. Er werd een bedrag van 5 miljard frank geanticipeerd. Er bestaat hier inderdaad een probleem. De gemeenten krijgen deze bedragen in het algemeen veel te laat. Daarvoor werd nu

een oplossing gevonden zodat de toestand van de gemeenten aanzienlijk wordt verbeterd en ze hun taken beter kunnen uitvoeren. Tenslotte betekent dit een belangrijke stap vooruit op de weg naar de decentralisering. **(APPLAUS)**

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het antwoord van de Minister vereist een korte repliek.

De Minister zal de gemeenten verbieden om de opcentiemen op de onroerende voorheffing aan te passen. Ik begrijp niet hoe hij dat kan. In het decreet is bepaald dat de gemeenten uitleg moeten geven maar de autonomie van de gemeenten laat de Vlaamse Regering niet toe de opcentiemen te bepalen.

Daarenboven verliest de Minister alle gezag en autoriteit door zelf het slechte voorbeeld te geven.

Mijnheer de Minister, ik vind uw uitspraak naar de bouwsector beneden alles. De bouwsector heeft tijdig opgemerkt dat de aanpassing van de gemeenten tot een aanzienlijke verhoging zou leiden. Als de bouwsector dit niet had opgemerkt, zou de Vlaamse Regering deze richtlijn niet hebben gegeven. De sector weet maar al te goed dat het hoogtepunt van de bouwactiviteiten overschreden is.

Ik heb deze ochtend in mijn algemene uiteenzetting in verband met de discussie over de spelen en de weddenschappen al gezegd dat het gaat over 800 miljoen frank, wat zeer weinig is in een begroting van ongeveer 400 miljard frank maar wat uiteindelijk voor de betrokkenen zwaar aankomt.

In verband met dit dossier wordt nogal vaak schijnheilig gereageerd. We weten allemaal dat er wordt gespeeld en dat er wordt gewed. Dit is volgens mij een eigenschap van de Vlaming. De houding van collega Peeters vind ik correcter. Hij is tegen wedden en spelen en wil in die zin voorstellen indienen. Wedden en spelen moet mogelijk blijven want de praktijk

Denys

leert ons dat als men streng optreedt er wordt gespeeld of gewed in andere dan officiële circuits. Ik opteer dan voor de huidige wetgeving waarbij spelen en wedden op een open en gecontroleerde wijze gebeurt.

Er wordt beweerd dat alleen de bingo's worden getroffen maar alles wordt aangepakt. Bingo's en luna-parken kennen weliswaar een stijging van 400 ten honderd maar ook de paardewedrennen kennen een verhoging. Degenen die de situatie in Waregem en Oostende kennen, weten dat dit zelfs gevolgen heeft voor de koersorganisatoren. De algemene aanslagvoet wordt verhoogd met 44 ten honderd. Degenen die wedden op de paarden betalen 12 ten honderd meer. Degenen in casino's spelen betalen voor sommige spelen 100 ten honderd en voor andere spelen 10 ten honderd meer.

We willen het wedden niet stimuleren maar moeten ons afvragen of de spelen en weddenschappen al dan niet toegelaten moeten blijven. De PVV is van oordeel dat de gecontroleerde wijze de beste manier is om verslaving tegen te gaan en om te vermijden dat wordt gespeeld of gewed in een ander dan officieel circuit. Uw aanpak kan dit niet vermijden. (Applaus)

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens : Ik heb de bouwsector niet beschuldigd. De heer Denys moet goed luisteren. Bepaalde stemmen zijn opgegaan met de bedoeling paniek te zaaien, wat ik niet kan goedkeuren.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De Voorzitter : Dames en heren, conform artikel 72, punt 2 van het Reglement vestig ik er uw aandacht op dat wij thans de sprekerslijst ambtshalve kunnen afsluiten aangezien het onderwerp meer dan één

vergadering in beslag zal nemen. Ik zal de sprekerslijst straks afsluiten en verzoek de fractieleiders mij mede te delen of zij deze nog wensen aan te vullen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 7 (1989-1990) - Nrs. 1 tot 4

- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)

- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1991

- 6 (1989-1990) - Nr. 1 (Toelichtingen)

- 8 (1989-1990) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 7 (+ Addenda) en 8 tot 13

- 13 (1989-1990) - Nr. 1 (Advies SERV)

- 15 (1990-1991) - Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991

- 424 (1990-1991) - Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

De Voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat.

BUITENLANDSE EN EXTERNE AANGELEGENHEDEN

De Voorzitter : Aan de orde is de begrotingsmaterie Buitenlandse en Externe Aangelegenheden, waarvoor Minister Geens bevoegd is.

De heer De Bremaeker, verslaggever, heeft het woord.

De heer J. De Bremaeker, verslaggever (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, dames en heren, in zijn inleidende uiteenzetting gaf de heer Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Finan-

ciën en Begroting, tevens bevoegd voor de Externe Betrekkingen, een algemene toelichting bij de begroting 1991.

Hij wees erop dat de begroting 1991 inzake Buitenlandse en Externe Betrekkingen dient te worden gelezen in samenhang met het globale concept inzake buitenlandse betrekkingen en verwees naar zijn reeds besproken beleidsnota van 19 april 1989 en naar de vijf beleidsbrieven van de Gemeenschapsministers die ieder voor een stuk internationaal beleid verantwoordelijk zijn.

Vervolgens overliep de Voorzitter van de Vlaamse Executieve de begroting voor het begrotingsjaar 1991 en gaf hij uitleg over de uitgave van 486 miljoen frank bij sectie 18.

Belangrijk is de voorafname - ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Executieve van 4 april 1990 - van een budget voor de promotie van de stad Antwerpen als Europese culturele hoofdstad 1993. Deze uitgaven worden gespreid over drie begrotingsjaren. De belangrijkste investeringen betreffen het Hessenhuis, de Bourla-schouwburg en de Stadsfeestzaal op de Meir.

Er is tevens een krediet voorzien voor de deelname van de Vlaamse Gemeenschap aan de Expo 1992 in Sevilla. Te dien einde is een protocol afgesloten en ondertekend ter regeling van de multi-culturele en multi-communautaire aspecten ervan.

Wat de organieke kredieten betreft voor het Commissariaat-generaal voor de Internationale Samenwerking wijst de Gemeenschapsminister erop dat er ongeveer een zelfde krediet als vorig jaar, namelijk 298 miljoen frank, in de begroting is ingeschreven.

Voor de deelname aan colloquia, tentoonstellingen, enzovoort en de Koningsfeesten, naar aanleiding van de zestigste verjaardag van Zijne Majesteit Koning Boudewijn, wordt eveneens een krediet vastgelegd.

Voor het samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en de Duitstalige Gemeenschap is in een krediet van 1,5 miljoen frank voorzien.

Inzake de samenwerking tussen de

De Bremaeker

Vlaamse en de Franse Gemeenschap is er vooralsnog geen bedrag bepaald.

De Gemeenschapsminister merkte op dat er met de kredieten voor het Commissariaat-generaal voor Internationale Samenwerking op een selectief doordachte en kritische wijze moet worden gewerkt.

Het horizontaal programma Externe Betrekkingen 1991 omvat alle initiatieven inzake het buitenlands beleid en betreffende de materies binnen de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest zoals leefmilieu, cultuur, onderwijs, wetenschapsbeleid, inclusief bepaalde aspecten van de landbouw.

De krachtlijnen zijn de werking van het Commissariaat-generaal voor Toerisme, de uitvoering van culturele akkoorden, de Nederlandse Taalunie, het actief optreden bij internationale organisaties, de overdracht van bevoegdheden vanwege de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel, het recht van de Gemeenschap om internationale verdragen af te sluiten, de instrumenten van het Vlaams buitenlands beleid, de toenemende relaties met Oost-Europa, de samenwerkingsakkoorden met de Länder en de regio's, de samenwerking met Nederland, Frans-Vlaanderen en Suriname, de deelname van vertegenwoordigers van de Gemeenschappen en de Gewesten aan de besluitvorming op Europees en internationaal niveau en tenslotte de publicatie van het tijdschrift *Flanders*.

In de algemene bespreking werden vragen gesteld over volgende onderwerpen : de hybride bevoegdheidsverdeling inzake het buitenlands beleid en de samenwerkingsakkoorden tussen de staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, de vertegenwoordiging van de Vlaamse Gemeenschap op de Conferentie van de Parlementen van de Europese Gemeenschap, samenwerkingsverbanden met andere regio's, de Taalunie en problemen in verband met taal, samenwerkingsakkoorden met de Franstalige en de Duitstalige Gemeenschap, de oprichting van een Vlaamse UNESCO-commissie, de tentoonstelling Flan-

des Y America, het magazine *Flanders*, de verdeling van de mandaten in de Raad van Bestuur van de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel, de Europese richtlijnen en de wenselijkheid van een protocol in verband met attachés in het buitenland.

Nadat de Gemeenschapsminister deze vragen beantwoordde werden de aan de Commissie toegewezen decreetsartikelen en programma's eenparig aangenomen.

Met dezelfde eenparigheid stelde de Commissie de conformiteit vast tussen de administratieve begroting en de inhoud en de doelstellingen van de algemene uitgavenbegrotingen.

(APPLAUS)

De Voorzitter : De heer Kempinaire heeft het woord.

De heer A. Kempinaire (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, gedurende een aantal jaren herhalen wij steeds dezelfde kritiek op het buitenlands beleid van Vlaanderen.

De heer De Bremaeker haalde een aantal punten aan waarmee het Vlaams buitenlands beleid zich moet bezighouden. De brochure *Flanders* verschijnt geregeld en af en toe wordt een buitenlandse reis georganiseerd, uitgaande van de Vlaamse Executieve, maar over een werkelijk Vlaams buitenlands beleid valt tot nu toe weinig te vertellen.

Ik betreur de afwezigheid van Minister De Batselier. Immers, de bevoegdheidsafbakening van het Vlaams buitenlands beleid is nog steeds onduidelijk.

Ook de coördinatie van de diverse Ministers die op het vlak van buitenlands beleid een zekere bevoegdheid hebben is gebrekkig.

De Executieve kan zich misschien omwille van tijdsgebrek niet inlaten met het buitenlands beleid. Bij de vorige Executieve was evenwel een Gemeenschapsminister bevoegd voor het Vlaams buitenlands beleid.

Onze kritiek van het afgelopen jaar is zonder gevolg gebleven, dat blijkt uit het verslag van de commissie-

werkzaamheden waarin staat : onze belangrijkste partner zal de Franse Gemeenschap zijn ; deze samenwerking moet gestoeld zijn op het respect voor ieders bevoegdheid ; politieke gesprekken zijn nodig.

Er is echter nog geen vooruitgang geboekt in de samenwerking met de Franse Gemeenschap.

De heer De Bremaeker sprak over de oprichting van een Vlaamse Unesco-Commissie ; er moeten blijkbaar eerst nog enkele knelpunten worden opgelost.

Inzake de belangrijke problematiek van de uitvoering van de Europese richtlijnen is niet Vlaanderen, maar wel Brussel het grootste problemenkind. De Voorzitter van de Executieve moet bijna ootmoedig bekennen dat de situatie inzake een aantal niet uitgevoerde richtlijnen sinds vorig jaar ongewijzigd is.

De vraag over de verdeling van het aantal mandaten in de Raad van Bestuur van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel moet ik stellen aan de Gemeenschapsminister van Economie. De repliek van de Voorzitter is ter zake nietszeggend en tegelijkertijd veelbetekenend. Hij is zich bewust van de bestaande knelpunten, maar voor het overige haast hij zich om de bal door te spelen naar het kamp van de Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, de heer De Batselier. Met andere woorden, ook hier is sedert een jaar geen enkele vooruitgang geboekt en is men voor de impasse blijven staan.

Om de beelddraak van de inhoudloze doos te illustreren, kan ik nog een voorbeeld aanhalen uit de commissiebesprekingen. Bij mijn weten heeft de Voorzitter van de Executieve aan zijn collega's een rondschrijven gericht, waarin hij vraagt op welke wijze de Benelux-overeenkomst inzake de grensoverschrijdende samenwerking kan worden ingevuld. Het is misschien een goedbedoelde brief, die een ideale verpakking vormt, maar die nagenoeg zeker nooit iets zal kunnen omvatten omdat tal van juridische bezwaren een dergelijke invulling van een samenwerking onmogelijk maken. Daarom vernam ik van de Voorzitter van de

Kempinaire

Executieve graag de stand van zaken in verband met die Benelux-overeenkomst.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, met deze enkele voorbeelden meen ik voldoende te hebben aangetoond dat de kritiek van de verpakking zonder inhoud – wat wij betreuren – niet zomaar een uitvindsel van ons is, maar een gefundeerde vaststelling die onder meer wordt gestaafd door een paar markante uitspraken van uzelf – u zal antwoorden dat u voor allerlei zaken niet bevoegd bent –, de coördinator die er zou moeten over waken dat de andere Ministers vooruitgang boeken in de dossiers die tot hun bevoegdheid behoren en verband houden met het buitenlands beleid van Vlaanderen. Daarvan is tot nog toe niets of zeer weinig in huis gekomen.

Eerlijksheidshalve moet ik hieraan toevoegen dat niet alle dossiers in de lade zijn blijven liggen. Voor een aantal zaken werden in het nabije verleden wel initiatieven genomen.

In één zeer concreet dossier ontpopte de Voorzitter van de Executieve zich als een fervent voorvechter. Mijnheer de Voorzitter, indien u mij toestaat zal ik in het tweede deel van mijn uiteenzetting op dit dossier nader ingaan.

Een eerste dossier betreft de samenwerkingsakkoorden. Op dit ogenblik heeft Vlaanderen vier samenwerkingsakkoorden met het buitenland afgesloten, meer bepaald met Québec, met Baden-Wurtemberg, met het departement Nord-Pas-de-Calais en met Alberta. Het laatste samenwerkingsakkoord, met Alberta in Canada, is trouwens van vrij recente datum. Het dagtekent van 1 november 1990. Naar aanleiding van dit laatste akkoord wens ik een aantal vragen te stellen.

Uiteraard kan ik niet voorbijgaan aan de vraag op welke wijze de regio's over de gehele wereld worden geselecteerd, welke criteria bepalend zijn om een samenwerkingsakkoord af te sluiten. Kan u mij de reden geven waarom twee van de vier regio's waarmee wij samenwerkingsakkoor-

den hebben afgesloten Canadese provincies zijn, namelijk Québec en Alberta? Heeft Vlaanderen dan werkelijk – behalve met onze tabaksplanters – zo'n nauwe banden met Canada om nu specifiek met die twee provincies samenwerkingsakkoorden te sluiten? Waarom geeft men een dergelijke voorkeursbehandeling aan die twee Canadese provincies?

De heer W. Luyten : Daar zitten veel West-Vlamingen !

De heer A. Kempinaire : Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, van uw bezoek aan Canada, eind oktober van dit jaar, hebt u gebruik gemaakt om in Montreal de stand van zaken op te maken met betrekking tot de uitvoering van het één jaar oude akkoord – het eerste dat wij hadden gesloten – met Québec. De leden van de Vlaamse Raad hebben daarover nog geen enkele informatie gekregen. Ik zou nu graag vernemen welke de resultaten zijn geweest van dat één jaar oude samenwerkingsakkoord, welke uw plannen en vooruitzichten zijn en welke het kleine bilan is dat eventueel kan worden opgemaakt.

In verband met dat Canadese bezoek zou ik nog een vraag willen stellen over de rol van de Voorzitter van de Executieve met betrekking tot de verlenging met drie jaar van het compensatiedossier Bombardier. Om dit dossier duidelijk te situeren wil ik even terug gaan in de tijd.

In de maand februari 1985 kreeg het Canadese bedrijf Bombardier de bestelling van 2.500 jeeps voor het Belgisch leger toegewezen voor de niet onbelangrijke kostprijs van 2 miljard Belgische frank. Belangrijk bij deze toewijzing was de belofte vanwege Bombardier om het drievoudige van het bedrag aan bestellingen te plaatsen bij Belgische bedrijven en dit als compensatie. Vlaanderen zou daarbij iets meer dan 52 ten honderd van deze compensaties in de wacht slepen, Wallonië iets meer dan 40 ten honderd en de Brusselse regio 6,93 ten honderd. Dit alles moest tegen 31 december 1990 zijn gerealiseerd. Een check-up leert ons echter dat nog 1,7 miljard frank van de compensaties niet is uitgevoerd en Vlaande-

Executieve- Voorzitter G. Geens (CVP) verdedigde mede namens zijn collega's het begrotingsbeleid van de Vlaamse Executieve. N.a.v. de bespreking van de materies Buitenlandse en Externe Aangelegenheden weerlegde de Minister de liberale kritiek dat Vlaanderen geen buitenlands beleid zou voeren

Kempinaire

ren hierdoor, weer eens, het zwaarst wordt benadeeld. Collega's, dit was een bondige historische situering van het dossier.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, ik kom thans terug op uw verblijf in Canada en ter zake zou ik graag uitsluitel krijgen. Uitgerekend na een werkbezoek van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve aan het bedrijf Bombardier raakt bekend, toevallig of niet, dat het compensatiedossier met drie jaar wordt verlengd.

Een artikel in de Standaard van begin november is daarover vrij duidelijk. Daarin staat dat tijdens een lunch, na het reeds geciteerde werkbezoek, door de Vice-President van Bombardier, met name de heer Roger Lebeuf, wordt toegegeven dat het bedrijf een verlenging van drie jaar kreeg toegezegd.

Mijnheer de Voorzitter, ik wens zeer concreet van u te vernemen of er tijdens uw werkbezoek bij Bombardier over deze aangelegenheid werd gesproken en welke desgevallend de garanties zijn die de Vlaamse Minister-president heeft verkregen inzake het wegwerken van de Vlaamse achterstand in dat compensatiedossier.

Zoals ik reeds heb gezegd werpt de Voorzitter van de Vlaamse Executieve zich de laatste tijd ook op als één van de voortrekkers van een ander zeer specifiek dossier, met name dit van het Europa van de Regio's.

Wij hebben moeten vaststellen dat de laatste tijd een groot gedeelte van de aandacht van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve aan dit onderwerp werd besteed. De PVV meent dat zulks ten onrechte gebeurt. In dit verband hebben wij onze fundamentele kritiek reeds geuit bij de bespreking in Openbare Vergadering van de slottekst van de Tweede Conferentie van de Europese Regio's.

Het is onze overtuiging dat moet worden gestreefd naar een Europa gebaseerd op staten in plaats van een Europa van de regio's.

De heer W. Luyten : Mijnheer De-

W, stemt deze uitspraak overeen met uw idee over federalisme ?

De heer A. Kempinaire : Mijnheer Luyten, ik zal u uitleggen waarom wij op deze manier over Europa denken. Wanneer wij spreken over het Europa van de regio's roept deze gedachte bij mij steeds een niet zo fraai beeld op van het Europa van de lilliputters.

De heer W. Luyten : Dit werd over het federalisme ook gezegd !

De heer A. Kempinaire : Wij wensen aan deze idee geen gestalte te geven. Wanneer daarenboven zou worden ingegaan op de voorstellen van de Volksunie, is het hek helemaal van de dam. Inderdaad, de Volksunie zou van het Europa van de regio's een soort alarmbel voor de regio's willen maken, voor die gevallen waarin wordt geoordeeld dat een regio in de besluitvorming van de Europese Gemeenschap zou worden miskend. Het is nu al zo moeilijk om tot een gemeenschappelijke Europese besluitvorming te komen ! Wanneer in de toekomst deze ideeën worden gevolgd, zou het totaal uitgesloten zijn nog tot enige zinnige Europese besluitvorming te komen.

Nochtans stellen wij vast dat deze denkpiste rond de oprichting van een regionaal lichaam steeds verder wordt bewandeld. Na de Tweede Conferentie te Brussel vond op 24 en 25 oktober te Riva di Garda een Derde Conferentie plaats van het Europa der Regio's. De slottekst die daar werd goedgekeurd, borduurt verder op de eerder gedane voorstellen en geeft er ook al enige concrete invulling aan. Er wordt met name voorgesteld een Raad van de Regio's op te richten die in eerste instantie een adviserende bevoegdheid zou hebben. Later zou deze Raad kunnen evolueren tot een volwaardige assemblée, een soort Europese Regionale Kamer met uitgebreide bevoegdheden. Het is treffend dat de teksten zeer concreet worden waar het gaat over de samenstelling en het aantal leden van deze Raad. Er werd zelfs een cijfer vooropgesteld, met name 152. Dit alles doet bij ons de indruk ontstaan dat het eerder in de bedoeling ligt opnieuw een aantal mandaten bij te creëren, dan wel de regionale belangen werkelijk te verbeteren.

In een periode waarin men steeds meer de roep hoort naar het verminderen van het aantal mandatarissen, menen wij dat dergelijke cijfers in verband met de Regionale Kamer van Europa volstrekt onaanvaardbaar zijn.

Dat de Voorzitter van de Vlaamse Executieve zich vooral ontplooit als één van de promotoren ter zake, betreuren wij ten zeerste, bijna in naam van de Vlaamse Raad en van het Vlaamse volk. Wij betreuren het des te meer omdat zulks uiteraard niet met de werkelijkheid overeenstemt. Maar, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, zoals men het onlangs gezegd heeft van de Eerste Minister, zint u wellicht op een mooie fin de carrière in één of andere Europese instelling.

Minister G. Geens : Dit is een slecht gekozen insinuatie.

De heer A. Kempinaire : Ik insinueer niets ; ik laat alleen mijn verbeelding een beetje de loop, maar dat doet u waarschijnlijk ook wel af en toe !

Minister G. Geens : Dit is bij mij altijd de minste van mijn bekommernissen geweest. Dit weet u zelf zeer goed.

De heer A. Kempinaire : Ik neem daarvan akte.

De heer W. Luyten : Hij zou dan de eerste in Vlaanderen zijn en de tiende in Europa.

De heer A. Kempinaire : Mijnheer de Voorzitter, in plaats van onze energie aan dergelijke zaken te wijden, meen ik dat wij alle middelen moeten aanwenden om een werkelijk Vlaams buitenlands beleid uit te bouwen. Vandaag de dag is daarvan evenwel zeer weinig in huis gekomen.

Ik wil eindigen met wat ik bij het begin van mijn uiteenzetting heb gezegd : men tracht er een mooie verpakking aan te geven, maar de doos blijft helaas na drie jaar totaal inhoudsloos en een mager geschenk aan de kerstboom van dit jaar. (**Applaus bij de PVV**)

De Voorzitter : De heer Luyten heeft het woord.

De heer W. Luyten (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, om te beginnen dank ik de heer Kempinaire voor zijn speech. Immers, hij heeft de rol van de heer Dierickx overgenomen. Bovendien heeft hij de gal van mijn lever opgewekt en dat is altijd nuttig in een debat dat de kranten aankondigden als monotoon en morose. Ik zal daar dus gedeeltelijk op inhaken, misschien tot geluk van de heer Geens, zoniet zou mijn kruisvuur op bepaalde punten meer in zijn richting zijn gegaan ; maar nu zal ik hem en natuurlijk ook de Frans-Vlamingen op bepaalde punten verdedigen.

Zoals de heer Kempinaire heeft gezegd ging het hier de laatste tijd nogal over Europa. Dat was ook nodig en dus is dat niet toevallig. Immers, Europa gaat gestadig zijn gang en of wij onze eigen opstelling ter zake al dan niet bepalen, Europa zal zijn gang blijven gaan. Het is dus wel belangrijk.

De conferentie van de parlementen is pas achter de rug en de gouvernementele conferentie in Rome staat voor de deur. Wij willen door al die zaken niet worden verrast. In 1830 werden wij ook verrast door een vorm van passiviteit en wij laboreren nog altijd aan de gevolgen ervan. Het is dus beter vooruit te zien.

Over onze opstelling nopens de Koningskwesie wil ik in het licht van een recente historische publicatie in De Standaard nog wel even verder spreken. Zoals u weet heb ik nog een eerste prijs in het college van Lier gehaald met een gedichtje over Leopold III. **(Onverstaanbare onderbreking door de heer R. Daems)**

Het ging dus om Leopold III, maar de vaders zijn natuurlijk niet altijd zoals de zonen.

Mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Regering, in verband met de conferentie van de regio's heeft u een belangrijke rol gespeeld, waarmee ik u, in tegenstelling tot vorige spreker, wil gelukwensen. Trouwens, in een nota van de Vlaamse Raad werden enkele beginselen, die ons dierbaar zijn, beklemtoond. Op dat vlak wil ik er de nadruk op leggen dat wij de Raad van de Regio's be-

langrijk achten. In verband met de goedkope praat als zouden er dan meer postjes in Europa komen, verwijs ik naar de Verenigde Staten van Amerika, waar men met minder inwoners dan in Europa ook een Senaat heeft met twee vertegenwoordigers. Zowel uit Alaska als uit New York zijn er twee vertegenwoordigers. Dat beginsel, zoals in elke normale staat, wordt hier beklemtoond vanuit wat wij de regio's noemen. De Voorzitter heeft er in de Commissie op gewezen dat zij op bepaalde plaatsen deelstaten, Länder en regio's, worden genoemd. Dat is precies de grote genuanceerde rijkdom van Europa, die wij zullen moeten respecteren, zoniet staat er ons nog veel te wachten.

Wij staan niet alleen met deze mening. Ook de heer Lubbers drukte onlangs zijn ongerustheid erover uit dat kolossen als Frankrijk en Duitsland blijkbaar de ontwikkelingen in de Europese Gemeenschap onderling gaan regelen.

De heer A. Kempinaire : Noem mij eens de deelstaten van Frankrijk !

De heer W. Luyten : Die zijn er niet, tot de ellende van de slachtoffers van het jacobinisme in Frankrijk. Dat had tot gevolg dat volkeren die erkend wensten te worden omdat zij dreigen te verdwijnen, naar de laatste middelen moeten grijpen. In Corsica hebben zij dat gedaan zodanig dat Frankrijk nu, honderdvijftig jaar te laat, na de Franse revolutie, het Corsicaanse volk moet erkennen omdat het recht op staand wil sterven. Mijnheer Kempinaire, uw opmerking getuigt van een overjaars jacobinisme. Dat jacobinisme, die centralisatiepolitiek, heeft aan zeven volkeren in Frankrijk een ellendig verleden bezorgd, waarvan ik goed op de hoogte ben aangezien ik vrienden heb in Bretagne, Frans-Vlaanderen en Frans-Baskenland. De verdrukker is nooit origineel in zijn methodes. De inwoners van Frans-Vlaanderen en Baskenland worden verweten : parler le Basque, le Flamand à la vache.

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve – wijs geworden door de lessen van de Belgische kwalijke geschiedenis – heeft, samen met colle-

ga's van nog zwaarder getroffen volkeren – ik denk aan de Minister-president van de Catalanen, de heer Poujol – tijdens een conferentie van de Europese Gemeenschap erop aangedrongen dat Europa niet afhankelijk zou worden van kolossen zoals Groot-Brittannië, Spanje, Frankrijk en Duitsland. Maar de heer Lubbers heeft daarenboven gewaarschuwd voor de kleinere staten die de dienst willen uitmaken.

De heer A. Denys : Mijnheer Luyten, ik kan akkoord gaan met uw uitspraak dat Vlaanderen op een gelijk niveau kan onderhandelen met de Duitse Länder en met Catalonië in een federale structuur van Spanje. Maar moet Vlaanderen dan ook gaan onderhandelen met alle Franse departementen, met de Nederlandse provincies en met de Engelse counties ? Wordt Vlaanderen beter van een Europa opgebouwd van departementen, provincies en counties ?

Ik meen dat de Vlamingen veeleer inzake buitenlands beleid een stevige voet in België moeten houden. Dat is wellicht een betere aanpak dan, zoals de heer Kempinaire het beschreef, wanneer men wordt geconfronteerd met een Europa van 110 lilliputters.

De heer W. Luyten : Ik antwoord daarop heel eenvoudig.

Van de twaalf Europese deelstaten heeft lilliputter Luxemburg, met zijn 350.000 inwoners, door een vergetelheid in de geschiedenis, de volledige soevereiniteit en dus volle machtsinbreng en vetorecht in de Europese Ministerraad, en dit in tegenstelling tot de zeven miljoen Catalanen als gevolg van hun verleden.

Minister Geens en zijn collega's van andere regio's willen een nieuw Europa als een structuur voor die volkeren van de regio's, waar bijvoorbeeld het vetorecht zal zijn afgeschaft. Het is waar dat de Schotten niet erkend zijn, maar dat zullen zij dan wel vlug eisen.

U doet de doelstelling om een dergelijk Europa uit te bouwen en de anomalieën van het verleden weg te werken af met een smalend gezegde dat de Volksunie met wat dingetjes

Luyten

afkomt. Maar ik herinner eraan dat ook de navolgingen van de heer Van Audenhove, unitarist, die destijds in een affiche op de muur beeerde dat twee Belgen zoals hij dachten en de Franse universiteit in Leuven wou behouden, het federalisme moesten aanvaarden.

U bent nog afhankelijk van de schaduwen uit het verleden die in uw geest blijven hangen. Op dat vlak waren wij in België mee de voorpost en wij zullen ook op Europees vlak strijden tegen de schaduwen die blijkbaar nog oprispingen uit het verleden hebben.

Na deze blessuretijd en na mijn diepe overtuigingsontboezemingen zal ik over deze begroting spreken.

De heer A. Denys : Wij zijn voor een federale structuur. Wat u zegt leidt regelrecht tot separatisme. Zo ver willen wij inderdaad niet gaan. Wanneer u zegt dat wij ten opzichte van het buitenland afzonderlijk als Vlaanderen of als Wallonië moeten optreden, en dit in Europa, dan meen ik dat dat puur separatisme is.

De heer W. Luyten : Dat separatisme bestaat al in België, en dit in het Verdrag van de Taalunie waar wij volkomen soeverein ten opzichte van Nederland optreden.

Mijnheer Denys, ik zal u eens uitnodigen voor een publiek debat, u mag de plaats zelf kiezen, over de fijne nuanciering van het federalisme dat op verschillende terreinen zijn eigen niveau kan kiezen. Ik zal het eenvoudig uitdrukken door te zeggen dat ik bijvoorbeeld geen Vlaams leger nodig heb. Ik heb dat ook aan de heer Dierickx gezegd. Toen ik als KSA-er en als Europees federalist samen was met Duitse, Nederlandse en Franse studenten betreurde ik grondig dat het Frans Parlement in een akkoord tussen de Gaullisten en de communisten de opbouw van een Europese Defensiegemeenschap verwierp. Dat is een stuk uit mijn verleden. Dat heeft niets te maken met separatisme.

Ik kom thans tot de teksten in verband met het subsidiariteitsbeginsel

die ook door de heer Geens op de conferentie werden verdedigd. Laten wij elkeen zijn wat hij is. Laten wij elkeen respecteren in zijn eigenheid die het meest typerend is op het culturele vlak en laten wij daar elkeen doen wat hij kan. Er kan worden samengewerkt op die terreinen waar men het niet alleen kan, maar wel met de anderen. Zo eenvoudig is dat, ondanks alle dogmatische huivers die vanuit u w 1830-voorgeschiedenis over uw ruggegraat kruipen.

Ik wil de heer Geens, die hier dreigt te verdrinken in het debat tussen mij en de PVV, gelukwensen voor de opstelling die ik altijd mee heb aangehouden, zowel in de Commissie als in de Openbare Vergadering. Ik zal niet in detail treden. Wij zullen nog de kans krijgen daarop terug te komen, ook na de Conferentie van Rome die binnenkort wordt gehouden.

Ik heb hier een artikel daterend van de maand juni en dat in De Standaard is verschenen met als titel : Geens neemt afstand van Eurofobie. Dat had betrekking op een debat dat hier heeft plaatsgevonden. Wij staan voldoende stevig in onze Europese federalistische opstelling vanuit onze nationalistische basis, met name de volkerenmeervoudigheid in Europa. Toch wil ik waarschuwen voor een te grote gerustheid. Ik raad u een artikel aan uit Le Soir met als titel : Flamingantisme et l'Europe des Citoyens. Dat artikel is van een zekere Clerfayt. De heer Kuijpers noemt hem altijd Klaarfeit. Hij woont in Vlaanderen.

U hebt daarnet, in uw algemene repliek, een stevig beginsel gesteld. Wie in Vlaanderen woont zal zich moeten aanpassen zoals een inwoner van Beieren er niet moet aan denken in de omliggende Länder te gaan stemmen. Ik heb die stevige bevestiging uit uw mond zeer graag gehoord.

Ik zal hem echter niet de eer gunnen dit artikel uitvoerig te citeren, Indien u echter kiest voor een opeenstapeling van pseudo-logica, van drogredenen, van een waarheid aanvaarden op een geografische plaats en ze verwerpen op een andere, dan raad ik u dit artikel aan. Spijtig genoeg staat

hij niet alleen want hij is een voorpost van wat veel francofonen denken en dan worden wij, met de opstelling die u daarnet verkondigde, herleid tot sentiment raciste, xenofobie culturelle enzovoort.

Het is daarom belangrijk dat wij de Europese integratie koppelen aan gefundeerde principes. Wij kunnen ons inspireren aan het principe van de taalhomogeniteit dat in Zwitserland heeft bijgedragen tot de taalvrede en in Québec tot het geleidelijk wegwerken van de grote tegenstellingen.

Een eerste actiepunt luidt : elke taal is evenwaardig. Wij hoeven er ons niet aan te storen dat sommigen spreken van parler le Flamand, le Basque ou le Breton à la vache. Verder wordt in de actiepunten bepaald dat de huidige negen talen moeten behouden blijven als gelijkwaardige werktalen van de Gemeenschap. Niet officieel erkende talen moet de Gemeenschap actief beschermen in hun territorium. Voor de bevoegdheden inzake onderwijs geldt ontegensprekelijk het subsidiariteitsprincipe. Ik ga niet langer uitweiden over die actiepunten en beginselen. Zij worden duidelijk geformuleerd en het doet mij genoegen dat de meeste Vlamingen er achter staan. Het achterhoedegevecht van de anciens Belgiqueers van de PVV vermag hier niets tegen. De ancien Belgique opvattingen van sommige PVV-ers waren in het verleden oorzaak van rampspoed in Vlaanderen. Hun opvatting druist in tegen het principe van Europa der volkeren. (**Protest bij de PVV**) Uit boeken over de geschiedenis van het liberalisme in Vlaanderen blijkt duidelijk wie decennia lang de plak heeft gezwaaid. Ik hoop dat dit met de jonge generatie zal veranderen.

Zo kom ik tot de gunstige kentering die zich nu ook in Nederland aftekent ten aanzien van de evolutie van Europa. De Voorzitter van de Executieve zal ongetwijfeld ook, zoals zijn collega's Coens en Dewael, de delegatie hebben ontvangen onder leiding van de heer Mourik, gewezen ambassadeur bij de Unesco. De beginselen die zij en ook wij voorstaan werden gebundeld in een belangrijk document dat door honderden voor-
aanstaande Nederlanders mede werd

Luyten

ondertekend. Gelukkig begint er ook iets te dagen in het NOord& en krijgen wij nu ook van Nederland rugdekking voor onze positieve argwaan ten opzichte van Europa. Ik ga niet citeren uit dat belangrijk document dat u trouwens wellicht ook hebt ontvangen.

Naast Mourik en Beugels wil ik ook verwijzen naar de woorden die rector Brugman, de grote Europeaan, heeft uitgesproken toen hem de Taaluniepenning werd toegekend : Wij zullen, om Europa op te bouwen, het misschien moeten kapot maken in zijn staatsstructuren zoals zij vanuit de oude hegemonieën en vanuit de oude kanonnengeschiedenis zijn opgebouwd om Europa herop te bouwen vanuit dat federaal beginsel met levende bestanddelen die heel wat rijker zijn dan die soms toevallige staatjes-overschot Luxemburg of anderen die gebaseerd zijn op het argument van Louis XIV, ultima ratio regis. Het laatste argument van de koning was dikwijls de lengte van zijn kanonnen en dit speelde ook een rol in de voorgeschiedenis van Europa.

In hun verklaring onder de titel „Autonomie voor Cultuur in Europa” verdedigen die Nederlanders onomwonden het subsidiariteitsprincipe, dat ook de Voorzitter van de Vlaamse Executieve heeft verdedigd op de Conferentie van de Regio's.

Als dat grote goed waarvan zij spreken zwaar of blijvend wordt geschonden, dan krijgen we hevige conflicten of explosies. Dat zouden wij uit de geschiedenis van Europa stilaan hebben geleerd moeten. Wij, die een einde hebben gemaakt aan de schendingen van de mensenrechten en onze rechten hebben vertaald in grondwetteksten of een eigen wetgeving, zouden voorpost kunnen zijn in het nieuwe Europa, uitgebreid tot de Oostbloklanden.

Tenslotte zou ik de aandacht van de Vlaamse Regering en van de Vlaamse Raad willen vragen voor Litouwen. Zo kunnen wij van de theorie overgaan tot de daden. De kracht van kleine volkeren is vaak geweest het durven beklemtonen van beginnende. De recente gebeurtenissen in het

Oostblok hebben dat oNnieuw bewezen. Wat ze wel vaak missen zijn praktische middelen om gestalte te geven aan hun oproepen. Nu Europa klaar staat met voedselhulp voor de Sovjetunie – Duitsland doet dat misschien uit dankbaarheid voor de instemming met de eenmaking en andere Europese landen omdat ze op termijn er hun voordeel mee doen – komt vanuit Litouwen het nieuws dat de centrale overheid dreigt met een voedselblokkade. Klaipeda in Litouwen zou nochtans de enige ijsvrije haven zijn. Als wij dan toch tot voedselhulp aan de Sovjetunie beslissen – hoewel ik daarover mijn bedenkingen heb – dan kunnen wij onze eisen stellen en vragen dat Litouwen recht wordt gedaan. Zijn het immers niet de Litouwers die gestalte hebben gegeven aan de oproep van Eerste Minister Martens in Dublin toen hij stelde dat hulp aan de Sovjetunie maar kon worden overwogen als daar sprake is van pluralistische democratie ? Wel, in Litouwen zijn er vrije partijen, daar hebben vrije verkiezingen plaats gevonden. Waarop wachten we dan ? Ik geef toe dat we hiervoor misschien de nationale Regering zullen moeten aanspreken, wat de heer Kempinaire graag zal horen. Het met geweld opleggen van de eenheid heeft in de Sovjetunie 20 miljoen slachtoffers geëist, maar sommigen bij ons kunnen het niet hebben dat sommige volkeren zich uit die opgelegde eenheid willen loswringen.

De heer A. Kempinaire : Wij hebben de annexatie van Litouwen nooit erkend, dus hoeven we nu ook niets te doen.

De heer W. Luyten : De annexatie van de Basken is door de Basken nooit erkend en de Spaanse grondwet is bij vrije verkiezingen door een meerderheid van de Basken verworpen. Zo heb ik dan toch over de Basken gesproken voor wie hetzelfde moraliteitsprincipe geldt.

Mijnheer Kempinaire, mag ik u er ook op wijzen dat het jongste voorstel tot grondwetsherziening in Litouwen door de christendemocraten niet is aanvaard, maar die hebben zich aangepast, zoals de Litouwers zich allemaal hebben geplooid toen de tanks door hun straten reden,

want de machtigste heeft het daar nog altijd voor het zeggen.

Ik roep u op om niet alleen de opbouw van Europa te verkondigen. Wij moeten dit zwaar getroffen volk – de PVV vraagt dit volk onafhankelijk te verklaren en op haar grondgebied een ambassade te openen – ook praktisch helpen. Geschiedkundig gezien is dit volk nog zwaarder getroffen dan de Polen. Een derde van de drie miljoen Litouwers is sinds 1939 tot onlangs het slachtoffer geworden van wat tegenwoordig het Stalinisme heet. Alleen Stalin heeft daar blijkbaar alles misdaan, niemand anders.

Tot daar enkele bedenkingen in dit tam debat. Dankzij de heer Kempinaire heb ik mijn uiteenzetting op een vurige manier kunnen voeren. Ik hoop dat de ideeën en de praktische voorstellen die ik heb geformuleerd gehoor vinden op het vlak van de te beperkte Vlaamse buitenlandse politiek.

De Voorzitter : De heer Janzegers heeft het woord.

De heer G. Janzegers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, geachte collega's, een begrotingsdiscussie is steeds een kans om te spreken over het komende beleid. Jammer genoeg is mijn spreektijd slechts de helft van de vorige sprekers.

Rond de buitenlandse betrekkingen van de Vlaamse Gemeenschap zijn heel wat interessante thema's te behandelen. Ik ga dan ook voorbij aan belangrijke onderwerpen als bijvoorbeeld het probleem van het verdragsrecht, de contacten met onze bureaus, de Franstalige en de Duitstalige Gemeenschappen, Nederland en Frans-Vlaanderen, de positie van het Nederlands op het internationaal vlak en de kolonisatie, ook intern – zelfs van Vlaamse overheidsinitiatieven, door het Engels. Ik moet jammer genoeg ook voorbijgaan aan het afwezige Vlaams vredes- en veiligheidsbeleid via onze buitenlandse diplomaten die maar al te vaak op de golfhoogte zitten van een militaristische, pro-Amerikaanse lobby, geruggesteund door de Waalse wapenindus-

Janzegers

trie. Ik steun dan ook het voorstel van de Commissie om via een protocol met het Ministerie van Buitenlandse Zaken de Belgische diplomatie inzake het nieuwe federale België wat bij te scholen.

Ik zou hier enkel de culturele en samenwerkingsakkoorden willen aansnijden.

Rond de culturele en samenwerkingsakkoorden heb ik, naar aanleiding van mijn schriftelijke vraag van 30 oktober 1990 rond de afspraken die gemaakt werden inzake psychiatrie, doping en thuisgezondheidszorg met Québec, toch nog enkele bijkomende opmerkingen.

Eigenlijk hebben wij er geen zicht op hoe deze samenwerkingsakkoorden tot stand komen. Ik vermoed dat het zal overeenkomen met de manier waarop bepaalde Kamers van Koophandel joint-ventures opstarten ergens in Centraal-Azië : een toevallig gesprek op een vliegtuig, een tafelgenoot in een hotel, enzovoort. Een andere vraag is of wij niet meer rekening moeten houden met wat er leeft onder onze bevolking. Hierbij denk ik aan onze relaties met Oost-Europa en de Derde Wereld.

Van de relaties met Oost-Europa zegt de Voorzitter van de Vlaamse Executieve dat zij prioriteit moeten krijgen, dat zij meer zorg en aandacht verdienen. Door het feit dat het wegvallen van de Oost-West-tegenstellingen enorme middelen en mensen kan vrijmaken, die vroeger in de wapenwedloop geïnvesteerd werden, voor de opbouw van een wereld met minder honger, minder vervuiling en minder angst, kan ik die standpunten alleen maar bijtreden. Wel vind ik het jammer dat het land waar Vlaanderen sinds een jaar het meest intens mee verbonden is op het niveau van de gewone burger, Roemenië, weer opnieuw uit de boot valt. Ik kan dat alleen maar betreuren, vooral omdat die behandeling van Roemenië eigenlijk getuigt van een dubbele moraal en van het hanteren van twee maten en twee gewichten. Ik verklaar me nader.

In antwoord op een schriftelijke

vraag van 3 oktober 1990 van collega Willy Kuijpers inzake de mogelijke schorsing van het cultureel akkoord met Joegoslavië, als sanctie voor het optreden van de Servische overheid tegenover de Albanese bevolking van Kosova, stelde Gemeenschapsminister Patrick Dewael dat het steeds de politiek geweest is, zowel van de Belgische Regering als van de Vlaamse Executieve, om de politieke daden van regimes los te koppelen van de culturele banden met de betrokken volkeren. De enige uitzondering op deze regel is het opschorten van het cultureel akkoord met Zuid-Afrika.

Op mijn vraag van 7 augustus 1990 over het toekennen van studiebeurzen aan Roemeense studenten die Nederlands volgen aan de universiteit van Boekarest, antwoordt Minister Daniël Coens dat het niet kan omdat Roemenië de Gemeenschappen niet erkent als gesprekspartner. Hij onderstreept daarbij dat de Europese Gemeenschap, in het licht van de politieke ontwikkelingen in Roemenië, een afstandelijke houding aanneemt ten opzichte van dit land en het vooralsnog niet opneemt in haar hulpprogramma's. De Minister zal dit standpunt herhalen in een brief van 2 oktober laatstleden en dit naar aanleiding van het bezoek van mevrouw Marina Bucataru, vice-rector van de Universiteit van Brasov, de universiteit die sinds december 1989 lokalen ter beschikking stelde van „Adoptie Dorpen Roemenië”. De Minister zegt dat het hem logisch lijkt dat de Vlaamse Gemeenschap zich op dezelfde lijn stelt als de Europese Gemeenschap.

Op de bijeenkomst van de Belgisch-Roemeense sectie van de Interparlementaire Unie op 4 december laatstleden heeft de nieuwe ambassadeur, doctor Ovidiu Popescu, nogmaals zijn beklag gedaan over het feit dat er een hemelsbreed verschil is tussen de houding van de Belgische overheid en de Belgische bevolking.

Door de overheid worden op al zijn voorstellen en op deze van de Roemeense Regering negatief gereageerd. Maar ondertussen lopen Nederlandse, Franse, Deense, Duitse en andere culturele en vooral economische missies Roemenië plat en

nestelen zich in een land dat zeer sterk onze aandacht zou moeten verdienen : een enorme sympathie voor Vlaanderen, een onderwijs van een uitstekend niveau, een potentieel rijk land op agrarisch en industrieel vlak, een land waar wij voor de Tweede Wereldoorlog nadrukkelijk aanwezig waren.

Mijnheer de Voorzitter, van de staat wordt gezegd dat hij geen vrienden heeft, geen morele waarden, hij heeft alleen maar belangen. Ik geef drie voorbeelden die aantonen dat wij Roemenië onrechtvaardig behandelen. De EG herstelde opnieuw zijn relaties met China. Niet omdat de Chinese Regering terugkomt op zijn politiek ten aanzien van de studenten of de gevangenen vrijlaat. Neen, alleen omwille van de houding van China tegenover Irak in de Veiligheidsraad. Het afschuwelijke bloedbad op het Plein van de Hemelse Vrede is blijkbaar een kleiner accident de parcours dan het beestachtig optreden van de mijnwerkers op het Universiteitsplein in Boekarest. Vergeten we niet dat Roemenië tijdens die eerste zittingen van de Veiligheidsraad het voorzitterschap had en zich ook anti-Irak opstelde, ofschoon dat voor het land zeer zware financiële gevolgen heeft.

Verleden week vernamen we dat België opnieuw gaat samenwerken met Libië, een land dat bepaald geen toonbeeld is van een democratische staat en waarvan de leider regelmatig werd afgeschilderd als de man achter heel wat bloedig terrorisme in onze wereld.

Tenslotte is er een groeiende samenwerking op diverse terreinen tussen Suriname en Vlaanderen. Hier nemen wij de plaats in van de Nederlanders die hun ontwikkelingshulp hebben stopgezet na de militaire staatsgreep van 1982 die gepaard ging met heel wat moorden. De Surinamers rekenen nu op ons om via samenwerking op het vlak van cultuur, onderwijs, visteelt, landbouw en dergelijke ook een rugsteun te krijgen bij het tot een goed einde brengen van het democratiseringsproces.

Wat hebben de Roemenen nu eigenlijk misdaan om slechter behandeld te worden dan de Chinezen, Libiërs en Surinamers ?

Janzegers

In een toespraak te Brasov, naar aanleiding van de opening op 11 november jongstleden van een tentoonstelling van Vlaamse kunst, heb ik vier zaken heel duidelijk gesteld. Ten eerste, wat in juni gebeurd is, is onaanvaardbaar en onduldbaar. Een Regering kan niet ongestraft optreden tegen haar eigen jeugd, zeker niet omdat het voornamelijk die jeugd is die haar bloed heeft gegeven tijdens de decembergebeurtenissen. Ten tweede, de morele verontwaardiging van het Westen tegenover een land dat zijn geopolitieke betekenis verloren heeft, komt nogal ongeloofwaardig over als men dit vergelijkt met de manier waarop men de ogen sloot voor de dictatuur van Ceausescu, die toen een bondgenoot tegen de Russen was. Ten derde, de invulling van samenwerkingsakkoorden tussen Vlaanderen en Roemenië kan een belangrijke rol spelen in het Roemeense democratiseringsproces, de integratie van Roemenië in het Europese Huis en de materiële en morele wederopbouw van het land. Tenslotte hebben het Westen en Roemenië er belang bij om Roemenië niet in de isoleercel te laten zitten. Nu vluchten er dagelijks tientallen jongeren en intellectuelen uit Roemenië. Zij stellen ons land voor zware problemen, zij leggen ook een zware hypotheek op de toekomst van Roemenië.

Ik onderschrijf wat Eerste Minister Wilfried Martens heeft gezegd op de Paneuropese top van 20 november jongstleden in Parijs, namelijk dat de verdwenen ideologische barrikade niet mag worden vervangen door een Oost-West kloof tussen rijk en arm. Het massale uitwijken schept niet alleen problemen voor de rijkere Europese landen maar bedreigt ook de nog kwetsbare democratieën in de Oosteuropese landen. Ook Minister Mark Eyskens zei dat het voor niemand een oplossing is als Poolse toeristen, om de miserie in hun eigen land te ontvluchten, in Westeuropese landen onderduiken en daar de zwarte markt gaan versterken.

Ik vraag dan ook dat men niet alleen werk maakt van onze samenwerking met landen als Polen, Hongarije en Tsjechoslovakije, landen waar wij

door diverse historische omstandigheden nauwe banden mee hebben, onder meer door de massale solidariteitsacties van onze bevolking bij de Hongaarse Opstand in 1956, het meeleven met Solidarnosc in Polen, de vele verzusteringen met Poolse dorpen en het misschien ietwat minder doorleefde herkennen van onze communautaire problemen in deze van de Tsjechen en de Slovakken, maar dat men beseft dat het niet erkennen van onze huidige intense en doorleefde contacten tussen Vlamingen en Roemenen zou ingaan tegen de volkswil. Ik vraag dan ook met aandrang dat men werk maakt van samenwerkingsakkoorden met Roemenië en dat daaraan de nodige kredieten worden besteed. In die zin heb ik dan ook een amendement ingediend dat de werking van het Vlaams Huis van Adoptie Dorpen Roemenië in Brasov moet veilig stellen.

Tot slot vind ik het jammer dat de Derde Wereld alleen maar vertegenwoordigd is door Suriname. Vlaanderen is een land dat traditioneel heel bekommerd is om de Derde Wereld. Getuigen hiervan zijn de vele organisaties die rond de Derde Wereld actief zijn en de respons die acties ten voordele van de Derde Wereld krijgen. Men zou, wat Suriname betreft, en dit ter aanvulling van de bedenkingen die ik daarstraks heb geformuleerd, nog kunnen zeggen dat we voor een dilemma staan. Enerzijds maakt de Nederlandse taal de hulpverlening een stuk gemakkelijker. Anderzijds bevestigt het een koloniale traditie. Hetzelfde kan men zeggen van elke hulp aan eigen oud-kolonies. Belangrijk is dat men dit beseft en dat men oog heeft voor de multiculturele en multiraciale samenleving die Suriname is. Respect voor de eigen cultuur en taal, voor de eigen identiteit, het is iets dat ons Vlamingen traditioneel zeer nauw aan het hart ligt.

De heren Valkeniers en Van Dienderen hebben resoluties ingediend, ondertekend door collega's uit alle fracties, die aandringen op culturele akkoorden tussen Vlaanderen enerzijds en Namibië en Nicaragua anderzijds. Gegeven de opmerkingen over Suriname, kan ik die voorstellen ondersteunen. Het zou goed zijn, mijnheer

de Voorzitter, deze resoluties aan de Vlaamse Raad voor te leggen. **(Applaus)**

De Voorzitter : De heer Verhaegen heeft het woord.

De heer G. Verhaegen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik zal zeer bondig zijn. Inderdaad, de heer Suykerbuyk, die normaal moest spreken, is om gezondheidsredenen afwezig en de Commissievoorzitter is weerhouden door de slechte weersomstandigheden. Er was dus niemand meer beschikbaar op de reservebanken zodat ik zelf het terrein op moet.

De heer A. Kempinaire : Het zijn vaak diegenen die de doelpunten maken.

De heer G. Verhaegen : Dat is ook mijn bedoeling, mijnheer Kempinaire. Ik was trouwens erg geboeid door uw praktische en concrete uiteenzetting en door uw pertinente vragen aan de Minister. Uw uiteenzetting gaf bovendien aanleiding tot enkele discussiepunten, onder meer over de regionale aanpak. Met dit onderwerp zijn wij zeker nog niet klaar en daarover zal tussen de verschillende fracties nog veel worden gediscussieerd.

Mijnheer de Minister, wij kunnen en moeten dromen over de mogelijkheden van Vlaanderen in de internationale context. In dat opzicht beschikken wij over heel wat mogelijkheden waarvoor wij de wet noch de institutionele bepalingen moeten veranderen en waarvoor er ook geen verdragsrecht moet ontstaan. Deze middelen situeren zich zowel op het vlak van de cultuur, van de export, van het wetenschapsbeleid als van de samenwerkingsakkoorden. Mijnheer de Minister, in hoeverre gebruiken wij deze middelen ? In dit verband denk ik niet eens aan de Taalunie. Een beetje aarzelend begeven wij ons naar het internationale terrein. Dat is ook normaal. Wij moeten immers onze weg vinden en onze middelen daarvoor aanwenden. Ik zou echter uw aandacht willen vragen voor twee specifieke kenmerken van de internationale context die wij nu beleven.

De heer Luyten zei daarstraks reeds

Verhaegen

met enthousiasme dat er iets fundamenteels was gewijzigd in de internationale context. In dat verband haalde hij voorbeelden aan van Litouwen en sprak hij over zijn vrienden van Catalonië. Ik zou de zaken anders willen voorstellen. Het valt niet te ontkennen dat drukkende, totalitaire regimes werden vervangen door de opborrelende individuele vrijheden van de burger. Dat is een internationaal fenomeen dat aan het groeien is en waar wij niet blind mogen voor blijven. Deze tendens tot een zekere individualisering en tot profilering van de eigenheid van een volk kan ook op cultureel gebied zeer belangrijk worden.

Er zijn culturen en er zijn subculturen. Ik denk nu niet meteen aan het boek van Finkielkraut, waar de heer Ludo Dierickx het steeds over heeft. Dat boek handelt over de teleurgang van het denken. In dat boek wordt de vraag gesteld of men niet moet teruggaan naar een soort elite, met een sterke veronachtzaming van wat er algemeen leeft bij de mens en in de maatschappij. Daar ben ik bang voor. Ik ben veel gevoeliger voor de spontaneïteit van het individu en voor de normale cultuuroverdracht. Volgens mij zijn culturen en subculturen geen concurrenten. Wij kunnen leven in een maatschappij waar de regionalismen – al vind ik dat een slecht woord – op cultureel vlak mekaar kunnen aanvullen.

Tijdens de jongste jaren waren wij in Europa erg economisch gericht. Nu staan wij voor een keerpunt. Wij staan nu aan de vooravond van de aanpassing van het EG-verdrag en de uitbouw van de monetaire en politieke unie. Vlaanderen mag daar niet onverschillig voor zijn en zal in deze nieuwe Europese structuur een duidelijk omschreven en concrete rol moeten vervullen. In dat verband denk ik inderdaad aan de wijziging van het EG-verdrag in de zin van meer inspraak vanwege de regio's en inspraak aangaande de culturele aspecten waar wij zeer gevoelig voor zijn.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, colle-

ga's, wat behelst het buitenlands beleid dat wij momenteel voeren ?

Eerste aandachtspunt : onze culturele akkoorden. Het is goed dat de Vlaamse Executieve heeft beslist voor deze culturele akkoorden een evaluatienota op te maken. Wanneer zij alle naast mekaar worden gelegd, dan valt het op hoe monotoon ze zijn. Paragraaf na paragraaf zijn het dezelfde teksten zonder inhoud, zonder eigenheid, zonder profilering, zonder verfijning ten opzichte van een land waarmee wij culturele akkoorden afsluiten. Het is dringend noodzakelijk een gedeelte van die culturele akkoorden te schrappen vermits zij geen inhoud hebben. Vlaanderen zou prioritair moeten vastleggen met welke landen het wil samenwerken en welke inspanningen het wil leveren. Of het nu om een miljoenenland gaat dan wel om een heel klein landje zoals Suriname, waaraan wij op het vlak van de taaleigenheid een heel belangrijke inbreng en steun kunnen geven, heeft voor mij weinig betekenis. Paramaribo beschikt trouwens, buiten Nederland en Vlaanderen, over de enige universiteit waar de voertaal het Nederlands is. Onze relatie met Suriname ligt dus helemaal anders dan met onze Franstalige vrienden uit dit land. Ik vraag dus begrip voor een evaluatie van deze culturele akkoorden. De Voorzitter heeft dienaangaande een duidelijke inspanning gedaan – de heer Kempinaire heeft dat onderstreept – om samenwerkingsakkoorden met andere landen af te sluiten. Wij hebben nog nooit eerder zoveel vruchtbaar werk geleverd op het vlak van samenwerkingsakkoorden. Het is merkwaardig wat er tot stand is gekomen met de Duitssprekenden, de Franstaligen, de nationale overheid.

Op internationaal vlak moeten wij oog hebben voor de toekomst en mogen wij niet in het euvel vervallen van monotone, klassieke culturele akkoorden zonder inspiratie. De klemtoon dient vooral gelegd op het feit wat dit voor Vlaanderen kan betekenen.

Ik ben van mening, en ik wil de Voorzitter daarvoor feliciteren, dat het samenwerkingsakkoord met Alberta zeer toekomstgericht is, omdat

de klemtonen worden gelegd op de wetenschappelijke en de technologische samenwerking. Dit is vernieuwend en belangrijk.

Ik zou ook nog willen wijzen op het Oostblok. Wij zijn daar niet afzijdig gebleven. Het initiatief om de management-opleiding in Centraal en Oost-Europa te laten geven door universiteitsprofessoren en assistenten is lovenswaardig. Vooral het management was in het Oostblok zeer achterop geraakt. Men kan niet produceren zonder dat men weet hoe en met welke middelen.

Op cultureel vlak vinden we in de begroting grote projecten. Culturele samenwerking wil men projectmatig gaan realiseren : Sevilla, Flandes y America. Zulks gaat veel geld kosten, maar het is de moeite waard. Het gaat hier uiteraard om éénmalige projecten. Zullen wij daarnaast ook een structuur opbouwen waardoor we onze eigen Vlaamse cultuur bestendig naar buiten kunnen profileren ?

Ik was fel getroffen door de discussie tussen de heren Luyten en Kempinaire over de aanpak van de Executieve naar de regio's toe. Niemand kan ontkennen dat we op het politieke vlak voor een dubbele richting staan. Er is de groei naar de regio's. Er wordt beweerd dat die uniek is voor Vlaanderen en voor ons land, maar dat is niet juist. Er zijn in het kader van de Europese Gemeenschap slechts drie staten waar geen federale of regionale strekking aanwezig is, namelijk Nederland, Luxemburg en Denemarken. Denemarken citeer ik dan nog met enig voorbehoud, want daar spelen de provincies een grote rol. De initiatieven die door de provincies op cultureel vlak en op het gebied van volksgezondheid worden genomen, kunnen niet worden vergeleken met deze van onze provincies. Luxemburg is een regio op zichzelf. Denemarken is een klein maar vitaal land. Voor Nederland heb ik begrip. Wij hebben daar met de Taalunie een zekere ervaring opgedaan en ik kom daar straks nog op terug, zonder te willen discrimineren. Ik ontken dat er geen grote duidelijke heroriëntering is. Ik denk aan Oost-Duitsland dat niet geopteerd heeft voor een

Verhaegen

unitaire staat, maar waar de nieuwe structuur is aangepast aan de bestaande structuren van de Länder in West-Duitsland. Zij hebben een keuze gemaakt. Er zijn in elk geval die landen met een zuivere federale structuur : Duitsland, België en Italië. Spanje en Frankrijk hebben een regionale structuur. Er zijn vier landen met administratieve regio's : Griekenland, Ierland, Portugal en Groot-Brittannië.

Ik ben het er dus mee eens dat wij hier voorzichtig moeten mee omspringen, maar ik ben het er niet mee eens dat er in Europa geen grote strekking naar federalisering bestaat.

Een tweede belangrijke opmerking is dat de druk van de Europese politieke vorming naar boven toe groter en groter wordt. In Kamer en Senaat worden wij overspoeld met Europese richtlijnen die wij in een minimum van tijd moeten omzetten in nationale wetten en waarbij wij geen enkele inspraak hebben om de algemene economie van de Europese richtlijnen te wijzigen. Er is hier ook geen enkele controle aanwezig of haast geen enkele inspraak van het Europese Parlement in verband met de totstandkoming van de Europese richtlijnen. Wij willen dat niet. Daarom vragen wij u erover na te denken of er in deze dubbele stroming, naar de regio's naar beneden toe en naar het grote Europa naar boven toe, geen tussenschakel mogelijk is. Ik ben van oordeel dat de Voorzitter van de Executieve hier niet mag worden terechtgewezen, integendeel, en dat het niet juist is dat hij alleen maar een minderheid in deze Vlaamse Raad vertegenwoordigt.

Ik weet dat drie fracties in dezelfde richting denken. Ik steun de pogingen van de Voorzitter en vind het goed dat hij de leiding neemt.

De heer W. Luyten : Zelfs daarover zijn een aantal AGALEV-ers het eens.

De heer G. Verhaegen : Ik durf mij daarover niet uit te spreken maar ik vermoed dat dit inderdaad zo is.

Ik zou willen besluiten om de Voorzitter ter wille te zijn.

Op 5 juni jongstleden hebben wij een motie van aanbeveling goedgekeurd en overgemaakt aan de Executieve, waarin wij vragen om ook in het EG-, verdrag een culturele paragraaf op te nemen ter bescherming van de culturele verscheidenheid in Europa. Dit is inderdaad een opdracht van de Raad van Europa. De Raad van Europa zou een zeer grote rol kunnen spelen en heeft dit in het verleden reeds gedaan maar met relatief weinig politieke impact op de besluitvorming van de partners in de EG. Daarom vind ik het aanbevelenswaardig dat wij een deel van de culturele verantwoordelijkheid overdragen aan de EG.

Vooraf voor Vlaanderen is dit belangrijk. Vlaanderen is, zoals Denemarken, een kleine maar vitale gemeenschap. Wij kunnen niet laten verwoesten wat we gedurende jaren hebben opgebouwd.

We zullen moeten rekening houden met de terughoudendheid van Nederland, dat in dit verband minder gevoelig is. Pas zeer langzaam begint men er te beseffen dat dit ook voor Nederland een zeer grote uitdaging zou kunnen zijn. Daarom is deze samenwerking met Nederland belangrijk. Dan zijn we tenminste met 20 miljoen Nederlandssprekenden.

De heer W. Luyten : 21 miljoen.

De heer G. Verhaegen : 21 miljoen dan ; de Nederlanders doen hun best.

Dit zou kunnen leiden tot het overschouwen van de Taalunie. Dit is een uniek volkenrechtelijk akkoord waarin twee parlementen dezelfde rechten hebben bij de controle.

Er is echter een aarzeling bij de inhoud, de financiële middelen en niet in het minst bij de gecoördineerde werking. Het zou fout zijn om op het einde van deze tienjarige periode het verdrag op te zeggen. Wij moeten wel op een eerlijke wijze nagaan in hoeverre wij nog willen samenwerken en of we nog concrete inhoud en gestalte kunnen geven aan dit verdrag.

Dit is op een schematische wijze de inbreng van mijn fractie bij deze begroting. Wij willen de Voorzitter van de Executieve aanmoedigen in zijn

pogingen om het gezicht van Vlaanderen internationaal bekend te maken. **(Applaus)**

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens : Mijnheer de Voorzitter, ik dank in de eerste plaats de verslaggever voor zijn schriftelijk verslag en zijn mondelinge toelichting. Wij beschikken dan ook over een objectief en volledig beeld van de werkzaamheden die aan de algemene bespreking zijn vooraf gegaan.

Ik treed de heer Verhaegen bij die het had over een motie van aanbeveling met het oog op de Conferentie van Rome. Misschien beseft men niet genoeg dat in de nieuwe institutionele opbouw van Europa een belangrijke rol is weggelegd voor de regionale parlementen.

Ik illustreer dat met een voorbeeld. Stel dat in een Europees verdrag een onderwijsparagraaf wordt ingeschreven. Dan zal vanuit de Europese politieke unie een wetgeving worden ontworpen op het gebied van onderwijs en dan komen er internationale verdragen die door ons Parlement moeten worden goedgekeurd. Bij ons heeft het nationaal Parlement niets te zeggen over onderwijs, maar moet wel die verdragen voorafgaandelijk inleiden bij de twee Gemeenschapsraden, die zich daarover ofwel vooraf, ofwel nadien, moeten uitspreken.

Het is goed dat de nationale parlementen in Rome bijeenkomen, zoals op het eind van vorige maand, om de relatie Europees parlement-nationaal parlement na te gaan. Wat in federale staten de rol is van de parlementen van de deelstaten ten opzichte van het Europees Parlement is niet zo duidelijk. Dat geldt nog meer ten opzichte van de Europese wetgever, de Ministerraad.

Als de uitvoerende machten een Europees initiatief nemen dan is het essentieel daarbij ook van de wetgevende vergaderingen van de regio's, van de Länder, initiatieven te laten uitgaan. Misschien kunnen wij daar iets aan doen. Bijgevolg kan ik het initiatief van de heer Verhaegen alleen maar volmondig toejuichen.

Geens

Het spijt mij dat de heer Kempinaire hier niet meer is.

De heer G. Verhaegen : De heer Kempinaire heeft zich op voorhand verontschuldigd omdat het weer zo slecht is en hij veilig thuis wil raken.

Minister G. Geens : Dat weet ik. Hij heeft vragen gesteld waarop ik graag had geantwoord, en ik zal dat ook doen omdat op die manier dingen kunnen worden gezegd die de hier aanwezigen kunnen interesseren.

De heer Kempinaire heeft met heel wat voorbeelden proberen te bewijzen dat er geen Vlaams buitenlands beleid is, maar de voorbeelden die hij heeft gegeven bewijzen het tegendeel. Hij gaf mij als het ware de pap in de mond.

Hij vraagt wat er aan is van de samenwerking met de Franse Gemeenschap. Ik heb een document bij met de stand van zaken over de onderhandelingen voor een samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap. Ik zal deze tekst voorleggen op de eerstvolgende vergadering van de Executieve, zodat de besprekingen met de Franse Gemeenschap kunnen worden afgerond.

De houding van Nederland is de jongste tijd aanzienlijk gewijzigd en de gesprekken komen opnieuw op gang. Mijnheer Verhaegen, er werd een evaluatiecommissie opgericht, samengesteld uit twee ere-ambassadeurs en ambtenaren, om de toekomst van de Taalunie uit te stippen. Er zijn voorstellen om gemeenschappelijk op te treden met Nederland op Europees niveau.

De Europese richtlijnen zijn bijna alle omgezet in een Vlaamse wetgeving. Een drietal richtlijnen zijn nog niet uitgevoerd omdat zij ons nog niet zijn bezorgd door de Europese Commissie of omdat ze op het ogenblik door ons worden behandeld.

Er zijn twee samenwerkingsakkoorden met Canadese provincies, namelijk met Quebec en met Alberta. Er zijn heel wat samenwerkingsakkoorden met Europese landen in voorbereiding. Er zijn echter, omwille van

de nood aan politieke gesprekspartners, alleen echte samenwerkingsakkoorden mogelijk met landen die een federale structuur hebben. In Frankrijk bijvoorbeeld moet ieder regionaal samenwerkingsakkoord door het Ministerie van Binnenlandse Zaken of het Ministerie van Buitenlandse Zaken worden behandeld. In Frankrijk zijn er dus geen regionale politieke gesprekspartners. De meeste Europese landen hebben evenwel een regionale structuur.

Destijds lag ik zelf aan de oorsprong van de samenwerking van Bombardier met Vlaamse ondernemingen. Bombardier beloofde heel wat compensaties, het bedrijf bevestigde mij dat het woord zal houden, maar de compensaties zullen over een lange termijn worden gespreid.

Inzake het invullen van de compensaties stel ik vast dat dit bedrijf heel wat beter zijn verplichtingen nakomt dan andere en de nationale staat dat zo maar heeft laten voorbijgaan.

Ik heb reeds gesproken over het Europa van de Regio's. Morgen komt het Overlegcomité in speciale vergadering bijeen om de houding van België ten opzichte van de intergouvernementele conferentie die in Rome wordt gehouden, te bespreken. Het is de eerste keer dat wij daarbij worden betrokken. Samen zullen wij een document bespreken dat de uitgangsbasis moet zijn voor de Belgische delegatie tijdens de besprekingen.

De heer W. Luyten : Wallonië, Vlaanderen en de nationale Regering ?

Minister G. Geens : In dat Overlegcomité zetelen vijf vertegenwoordigers van de nationale Regering en vijf van de regio's, met andere woorden van de Gemeenschappen en de Gewesten. Dat zijn er twee voor Vlaanderen, één voor de Franse Gemeenschap, één voor de Waalse regio en één voor Brussel en voor bepaalde punten is ook de Duitse Gemeenschap vertegenwoordigd. Dat is de normale samenstelling van het Overlegcomité.

Wij komen dus samen om dit punt te bespreken maar ook de vestiging van de Europese instellingen in Brussel

zal er aan bod komen vermits het er verband mee houdt. Ook hier boekt men vooruitgang en dat is de reden waarom ik het initiatief van de heer Verhaegen toejuich.

Wanneer wij spreken over Europa moeten wij ook aandacht hebben voor Oost-Europa. Het betreft hier een groot aantal landen die tot nu toe uit de boot vielen. In bepaalde gevallen hadden wij met sommige wel een cultureel akkoord maar u weet dat wij die culturele akkoorden hebben geëvalueerd. Op grond daarvan zullen wij prioriteiten leggen. Ik kan u zeggen dat morgen de Commissie voor Externe Betrekkingen samekomt en die materie aan de agenda staat. Ook onze houding ten opzichte van Zuid-Afrika zal worden besproken. Dit alles draagt de belangstelling weg, zowel van de Vlaamse Regering als van de Raad. Het verheugt mij ten zeerste dat wij ter zake, over de tegenstelling tussen de partijen heen, dezelfde weg opgaan. Tot besluit van dit debat vind ik dit een zeer positief element. **(Applaus)**

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Dames en heren, conform artikel 72, punt 2 van het Reglement vestig ik er uw aandacht op dat wij thans de sprekerslijst ambtshalve afsluiten.

Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 9.30 uur en 14 uur opnieuw bijeen om de algemene bespreking voort te zetten met de materies onderwijs en vorming, media alsmede cultuur, met inbegrip van de behandeling van het ontwerp van decreet Nederlandstalig openbaar bibliotheekwerk.

Is de Raad het daarmed eens ? **(Instemming)**

Dan is aldus besloten.

De vergadering is gesloten.

- **De vergadering wordt gesloten om 18.20 uur.**
